

Tisdagen den 11 oktober

Kl. 13.00–16.05

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 13, 15, 16 och 20–23 september justerades.

§ 2 Anmälan om ersättare

Andre vice talmannen anmälde
att *Marie-Louise Rönnmark* (S) inträtt som ersättare för Björn Wiechel
(S) under tiden för hans ledighet den 1 oktober 2016–12 januari 2017 och
att *Jamal Mouneimne* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för Katarina
Köhler (S) under tiden för hennes ledighet den 16 oktober 2016–12 januari
2017.

§ 3 Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Anette Åkesson* (M) avsagt sig
uppdraget som ledamot i skatteutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Andre vice talmannen meddelade att *Maria Malmer Stenergard* (M)
avsagt sig uppdraget som suppleant i finansutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade
att Moderaternas riksdagsgrupp anmält *Anette Åkesson* som suppleant
i finansutskottet,

att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp anmält *Markus Wiechel* som
suppleant i socialförsäkringsutskottet samt

att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält Marie-Louise Rönnmark som suppleant i finansutskottet och i kulturutskottet under Björn Wiechels ledighet och Jamal Mouneimne som suppleant i utrikesutskottet under Katarina Köhlers ledighet.

Andre vice talmannen förklarade valda till

suppleant i finansutskottet
Anette Åkesson (M)

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Markus Wiechel (SD)

Andre vice talmannen förklarade vald under tiden den 11 oktober 2016–12 januari 2017 till

suppleant i finansutskottet
Marie-Louise Rönnmark (S)

suppleant i kulturutskottet
Marie-Louise Rönnmark (S)

Andre vice talmannen förklarade vald under tiden den 16 oktober 2016–12 januari 2017 till

suppleant i utrikesutskottet
Jamal Mouneimne (S)

§ 5 Meddelande om partiledardebatt

Andre vice talmannen meddelade att partiledardebatt skulle äga rum *onsdagen den 12 oktober kl. 9.00.*

§ 6 Meddelande om aktuell debatt om Sveriges säkerhetspolitiska situation

Andre vice talmannen meddelade att på begäran av Liberalernas riksdagsgrupp skulle en aktuell debatt om Sveriges säkerhetspolitiska situation anordnas *torsdagen den 13 oktober ca kl. 15.00.*

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Till talmannen
Begäran om särskild debatt

Mot bakgrund av slutsatserna i utredningen om Sveriges säkerhetspolitiska samarbeten som fredagen den 9 september presenterades begär Liberalerna en särskild debatt angående den svenska säkerhetspolitiken.

Utredningen tillsattes av regeringen och ingick i 2015 års uppgörelse om försvarspolitiken mellan S, M, MP, C och KD. Trots att man uttryckligen tillhöll utredningen att inte utvärdera alliansfriheten, är den samlade bilden av betänkandet att Sverige så fort som möjligt bör anslutas till Nato.

Utredaren pekar på det faktum att Sverige inte kan försvara sig självt och att det, för att vi ska kunna få hjälp, krävs ett Natomedlemskap. Slutsatsen är att det stärker inte bara den svenska nationella säkerheten utan också stabiliteten och förutsägbarheten i hela Östersjöregionen.

Utrikesministern och försvarsministern har trots sin egen utrednings klarspråk uteslutit att Sverige nu tar steget mot Natomedlemskap.

Det är nu efter utredningens presentation om möjligt än mer kritiskt att samtliga riksdagspartier lägger fram sina ställningstaganden och medverkar till en bred debatt om den framtida säkerhetspolitiken.

Stockholm den 12 september 2016

Christer Nylander

gruppledare Liberalerna

§ 7 Meddelande om återrapportering från Europeiska rådets möte den 20–21 oktober

Andre vice talmannen meddelade att *torsdagen den 27 oktober kl. 15.30* skulle återrapportering från Europeiska rådets möte den 20–21 oktober äga rum.

§ 8 Meddelande om återrapportering från Europeiska rådets möte den 15–16 december

Andre vice talmannen meddelade att *tisdagen den 20 december kl. 13.00* skulle återrapportering från Europeiska rådets möte den 15–16 december äga rum.

§ 9 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2016/17:2 för torsdagen den 29 september från kulturutskottet och
prot. 2016/17:2 för torsdagen den 29 september från miljö- och jordbruksutskottet.

§ 10 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2016/17:16

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:16 700-megahertzbandet och blåljusmyndigheterna

av Erik Ottoson (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 21 oktober 2016.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 29 september 2016

Näringsdepartementet

Peter Eriksson (MP)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2016/17:17

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:17 Dataroaming inom EU

av Erik Ottoson (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 21 oktober 2016.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 29 september 2016

Näringsdepartementet

Peter Eriksson (MP)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Interpellation 2016/17:18

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:18 Säkrad konkurrens på 700-megahertzbandet

av Erik Ottoson (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 21 oktober 2016.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.

Stockholm den 29 september 2016

Näringsdepartementet

Peter Eriksson (MP)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2016/17:25 Statens skuld till kommunsektorn

av Jan Ericson (M)

Skälet till dröjsmålet är andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 21 oktober 2016.

Stockholm den 29 september 2016

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Johan Danelius

Expeditionschef

§ 11 Anmälan om faktapromemorior

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2016/17:FPM3 Ett Europaår för kulturarv *KOM(2016) 543* till kulturutskottet

2016/17:FPM4 Förordning om europeisk statistik om personer och hushåll *KOM(2016) 551* till finansutskottet

2016/17:FPM5 Förordning om fiskemöjligheter i Östersjön 2017 *KOM(2016) 545* till miljö- och jordbruksutskottet

§ 12 Anmälan om granskningsrapporter

Andre vice talmannen anmälde att följande granskningsrapporter hade kommit in från Riksrevisionen:

RiR 2016:22 Statliga stöd till innovation och företagande

RiR 2016:23 En god arbetsmiljö för alla – Statliga insatser inom arbetsmiljöområdet

§ 13 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2016/17:183 till civilutskottet

2016/17:147 till utbildningsutskottet

2016/17:145 och 146 till miljö- och jordbruksutskottet

§ 14 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2016/17: MJU6 Godkännande av klimatavtalet från Paris

Trafikutskottets betänkande
2016/17: TU2 Gemensamma standarder vid utbyggnad av infrastrukturen
för alternativa drivmedel

Skatteutskottets betänkanden
2016/17: SkU3 Skatteavtal mellan Sverige och Azerbajdzjan
2016/17: SkU4 Skatteavtal mellan Sverige och Armenien

Justitieutskottets betänkande
2016/17: JuU4 Rättelse i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets
beskattningsverksamhet

Finansutskottets betänkande
2016/17: FiU9 Riksrevisorernas årliga rapport 2016

*Svar på
interpellationer*

§ 15 Svar på interpellation 2016/17:9 om arbetsmarknadsåtgärder

Anf. 1 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Katarina Brännström har frågat mig vilken eller vilka av de särskilda jobbreformerna från regeringen som enligt mig har gjort skillnad, eller framöver kommer att göra skillnad, för dem som nu står långt ifrån arbetsmarknaden.

Den svenska tillväxten är för närvarande hög, även i ett internationellt perspektiv. Bostadsbyggandet ökar kraftigt, investeringstillväxten i näringslivet är god och utvecklingen på arbetsmarknaden är stark. Sedan regeringen tillträdde har sysselsättningen ökat med 120 000 personer samtidigt som arbetslösheten minskar, inte minst bland ungdomar, vilkas arbetslöshet är den lägsta på 13 år. Regeringens historiska satsning på välfärden genom att skjuta till 10 miljarder kronor per år permanent till kommunsektorn skapar förutsättningar för kommunerna att utveckla välfärdens verksamheter, inte minst genom att anställa fler.

Samtidigt som vi ser denna positiva utveckling finns det fortsatt stora utmaningar. Trots att arbetslösheten minskar är den fortfarande för hög, och många arbetslösa har varit arbetslösa länge. Bristen på arbetskraft ökar, och matchningen på arbetsmarknaden fungerar inte tillräckligt bra.

Regeringens aktiva arbetsmarknadspolitik syftar till att stärka människors möjligheter till arbete, förbättra matchningen och möta arbetsgivarnas rekryteringsbehov. Mot bakgrund av detta har ett nytt kunskapslyft påbörjats för att ge människor möjlighet att få den kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden. En 90-dagarsgaranti för unga byggs ut, och målgruppen för traineejobb har utvidgats till att även omfatta nyanlända och långtidsarbetslösa samtidigt som kravet på gymnasieutbildning har slopats. Regeringen avser även att stärka extratjänsterna genom att bland

annat vidga målgruppen till att omfatta nyanlända. Nystartsjobben förändras i flera avseenden. Bland annat höjs subventionsgraden för nyanlända och långtidsarbetslösa i syfte att stärka möjligheterna till nystartsjobb för individer med svagare ställning på arbetsmarknaden.

Det är positivt att utvecklingen på arbetsmarknaden är stark, men det kommer att krävas ytterligare åtgärder för att fortsätta pressa tillbaka arbetslösheten. Mot denna bakgrund avser regeringen att löpande presentera reformer för att fler ska komma i arbete och för att arbetslösheten ska fortsätta att minska.

Anf. 2 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Jag ber att få tacka arbetsmarknads- och etableringsministern för svaret. Det intressantaste är det som inte står där.

Det är ingen särskild betoning på alla dem som står långt från jobb. Ylva Johansson, det duger inte att prata om allt som är bra! Det är att svika alla dem som har det tuffast.

Jag kan förstå att regeringen vill ta åt sig äran av att det skapats fler jobb, men vi är i en högkonjunktur. Om regeringen hade suttit stilla och tyst i två år hade jobben vuxit till i alla fall. Enligt experter som Konjunkturinstitutet och Ekonomistyrningsverket har regeringens politik haft noll effekt eller till och med betytt tusentals färre jobb.

Beträffande ungdomsarbetslösheten, som Ylva Johansson tar upp som positiv, kan jag informera om att när det gäller de ungdomar som är inskrivna på Arbetsförmedlingen med enbart grundskola eller mindre har antalet minskat marginellt på två år, från 20 000 till 19 500. Här är de utrikes födda överrepresenterade med 30 procentenheter.

Över hälften av alla arbetslösa är födda utomlands. Under 2017 väntas nästan tre av fyra inskrivna på Arbetsförmedlingen tillhöra utsatta grupper som står mycket långt från arbetsmarknaden. Många experter talar till och med om en tickande bomb.

Sverige har ett underskott på enkla jobb utan krav på särskild yrkesutbildning. Det går drygt tre personer utan gymnasieutbildning på varje sådant jobb. Som jämförelse kan nämnas att för dem som har utbildning går det 1,2 personer per jobb. Vad gör då regeringen? Ja, jag skulle säga att den gör nästan ingenting.

Herr talman! Utbildningskontraktet för unga, som man talade vitt och brett om, har gett endast 1 500 ungdomar en plats i skolan under dessa två år. Då återstår alltså nästan 19 500 i den gruppen på Arbetsförmedlingen.

Av 50 000 traineejobb och extratjänster har bara 2,5 procent blivit verklighet, det vill säga ungefär 1 200. Då återstår drygt 350 000 personer som väntar på jobb.

Ylva Johansson har inte lagt fram någon proposition som underlättar för dessa att faktiskt få ett jobb. I augusti var det drygt 117 000 personer utan gymnasieutbildning som var inskrivna på AF. Av dessa är drygt 82 000 utrikes födda. Detta är en stor utmaning. Medelåldern är 39 år. Många är över 50 år, kanske uppemot 60 år.

Tiden det tar för utrikes födda att få någon typ av jobb är nästan lika lång som hela grundskolan, åtta år. Efter åtta år är det bara ca 25 procent som har ett helårsarbete på hel- eller deltid. Efter 15 år är det 34 procent, enligt en rapport som riksdagens utredningstjänst tagit fram.

Det är alltså 66 procent som efter 15 år i Sverige saknar stadigvarande jobb och inte försörjer sig själva. Detta är en enorm utmaning.

Jag skulle ha velat höra mycket fler förslag om hur alla dessa människor ska kunna komma i jobb. Alla är inte lämpade att sitta på skolbänken. Alla kan inte gå en lång grundskola när de har passerat 40 eller 50 år. Vad gör regeringen för att skapa fler jobb? Jag har inte kunnat utläsa det av svaret. Det vore intressant att få höra vad arbetsmarknads- och etableringsministern säger.

Anf. 3 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Självklart ska vi helst inte ha några ungdomar arbetslösa alls i Sverige. Det är det mål vi jobbar mot. Men man måste ändå säga att det går åt rätt håll. Vi har den lägsta ungdomsarbetslösheten på 13 år.

Man kan göra ett vägval här. Ska man lägga huvuddelen av resurserna på att ungdomar utan utbildning på något sätt ändå ska få jobb som då blir låglönejobb? Eller ska man försöka se till att fler får grundläggande utbildning? Vi kan ju se hur samhället och arbetsmarknaden ser ut. Den höga arbetslösheten finns just bland dem som saknar grundskole- och gymnasieutbildning. Då måste huvudmålet vara att fler ska få det.

När det gäller grundskola tror jag att vi är överens – det hoppas jag i alla fall att vi är – om att man självklart ska ha grundskoleutbildning. Men jag tror också att man faktiskt får ta steget och säga att de flesta även bör ha gymnasieutbildning för att ha en chans att få jobb. Det är snarare så att kraven ökar. Då är det där huvudfokus ska ligga.

Sedan är det självklart inte så att vi inte vill att de som saknar utbildning ska få jobb. Men man måste vara realistisk och se att det bästa vi kan göra för ungdomarna och även för arbetsmarknaden, där vi har brist på arbetskraft inom många sektorer, är att satsa på utbildning. Och grunden är grundskola och gymnasieutbildning. Regeringen har redan gjort insatser för att först och främst ungdomar ska få den utbildningen men även för att man senare i livet ska kunna få den. Har man inte den med sig är risken för arbetslöshet väldigt hög.

Nu har det införts rätt till komvux, vilket är väldigt avgörande. Det innebär i praktiken rätt till gymnasieutbildning för alla. Vi har på kort tid ändrat färdriktning för Sverige. Det har man redan kunnat se i form av att fler är i arbete och att sysselsättningsgraden är den högsta i EU – det gäller för både kvinnor och män. Det tycker jag är en stor framgång. Vi har väldigt många kvinnor som arbetar. Vi kämpar såklart för att ännu fler ska ut på arbetsmarknaden. Det går åt rätt håll.

Vi kan se att i stället för att det blir färre anställda i offentlig sektor blir det nu fler anställda, och vi ska satsa på ännu fler. Det är riktiga jobb som vi behöver. Det lägger grund för att minska arbetslösheten. Har man till exempel inte en fungerande skola och inte en fungerande arbetsmarknadspolitik kommer vi att se arbetslösheten öka. Därför vill jag säga att satsningarna på skolan är helt avgörande. Där lägger man också grunden för arbetslivet. Ju fler ungdomar som kan gå igenom skolan med godkända betyg, desto större chans att fler får jobb. Det börjar ju redan där. Därför har problemen i skolan varit ett väldigt stort problem för arbetsmarknaden.

De nyanlända har olika kompetens med sig i bagaget. Det är helt fel att säga att det bara är lågutbildade analfabeter. Det kommer väldigt många högutbildade som har erfarenhet av att jobba i sina hemländer. Regeringen har satt igång ett stort program med validering, så att de så snabbt som möjligt ska kunna komma ut i jobb. Vi behöver de människorna på grund av arbetskraftsbrist i stora sektorer.

När det gäller nyanlända är det på samma sätt som när det gäller ungdomar. Huvudspåret kan inte vara att satsa på låglönejobb, där man inte behöver utbildning, inte ens gymnasieutbildning. Man ska också tillgodogöra sig den kompetens man har med sig och snabbare komma ut i jobb.

Jag tycker att man måste säga att det är fantastiska resultat på så här kort tid. Men vi nöjer oss inte med det. Det är hela tiden nya reformer – varje arbetslös är en för mycket. Det är huvudmålet.

Anf. 4 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Det som slår mig i den här debatten är att det är självklarheter som sägs. Det är klart att det är fler som får jobb när det går bra för Sverige. När vi befinner oss i en högkonjunktur är det inte så konstigt att fler får arbete.

Men det som Socialdemokraterna glömmer att nämna är att det inte går bra för alla. Det är inte alla som får jobb. Tyvärr ökar arbetslösheten för de utomeuropeiskt födda och för personer som endast har grundskoleutbildning. Här krävs det särskilda insatser, insatser som gör att dessa människor kan komma i jobb. Jag har inte hört någonting från arbetsmarknadsministern – eller från Socialdemokraterna, för den delen – om hur hon tänker göra.

I en högkonjunktur är det, som jag sa, klart att det blir fler jobb. Men då är frågan: Har Socialdemokraternas politik givit fler jobb, eller har den dämpat antalet arbeten? Man kan titta på exempelvis Konjunkturinstitutet och Företagsekonomiska rådet. De menar att regeringens politik dämpar antalet jobb som växer fram. Summa summarum: Om vi inte hade haft en rödgrön regering hade vi haft fler jobb. Då hade vi fått mycket fler jobb än vad vi har i dag.

Vad ska vi göra för att lösa problematiken med de här utomeuropeiskt födda, så att de ska komma i arbete? Ja, nyckelfaktorn är givetvis utbildning. Men det är också att vi får en välfungerande integration i Sverige. Nycklarna till integration är språket och utbildning. Det är jätteviktiga delar. Jag skulle också vilja säga att inte minst bostäder är en viktig fråga.

I den flyktingkris som vi har hamnat i, när det var 160 000 personer som kom till Sverige, är det absolut viktigaste för integration att människor får en bostad. Då menar jag inte att de ska förpassas till områden där man bygger modulbostäder och att alla som har anlänt till Sverige ska hamna där. Då bygger vi nämligen in ett utanförskap redan från början. Man måste kunna ge förutsättningar för kommunerna, så att integrationen går på bästa sätt. Har man ingen bostad är det svårt att skaffa jobb. Därför skulle jag vilja säga att bostadsproblematiken är extremt viktig i den här frågan.

Anf. 5 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA

JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är inte arbetsmarknadspolitiken som skapar jobb, men arbetsmarknadspolitiken kan se till att vi får en bättre fungerande arbetsmarknad.

Jobb skapas när svenska företag kan exportera och när vi som nu har rekordhög investeringsnivå i privata näringslivet. Det är privata företag som tror på framtiden i Sverige och därför investerar stort och anställer. Besöksnäringen växer runt om i Sverige. Det handlar om infrastrukturinvesteringar, utbildning och bostadsbyggande. Det finns en stark inhemsk efterfrågan, inte minst tack vare att regeringen har gjort så att också de med de minsta marginalerna i dag har bättre ekonomiska förutsättningar att kunna köpa varor och tjänster.

Så skapas jobb, både mer kvalificerade jobb och jobb med lägre kvalifikationsnivåer. Nya jobb driver andra nya jobb. Det är så det fungerar. Det är inte så att det är Arbetsförmedlingen eller arbetsmarknadspolitiken som skapar nya jobb, men arbetsmarknadspolitiken har förstås en viktig roll att spela.

Moderaterna tror att skattesänkningar skapar jobb. Vi har prövat den politiken. Anledningen till att det är jag som är arbetsmarknadsminister och inte en moderat är att ni fick underkänt för den politiken, eftersom den inte fungerade. Precis som Hillevi Larsson sa har vi nu lagt om politiken. Nu investerar vi stort i utbildning. Nu skapar vi också steg in för dem som inte kan efterfråga och konkurrera om de mer kvalificerade jobben.

Det finns en ideologisk skillnad i synen på de så kallade enkla jobben. Moderaterna verkar vilja att vi ska ha en ekonomi som baseras på en ökad andel enkla jobb med låga kvalifikationskrav och låga löner på svensk arbetsmarknad. Jag tror att det är en återvändsgränd för Sverige. Sveriges konkurrenskraft ligger i att vi faktiskt har hög produktivitet och högt kunskapsinnehåll i våra jobb. Men vi behöver också vägar in på arbetsmarknaden för dem som har kommit hit med en mycket låg utbildningsnivå. För att minska arbetslösheten behöver vi jobb med lägre kvalifikationskrav. Men det är inte en framgångsväg att tro att vi för svensk ekonomi ska ha en mycket stor andel så kallade enkla jobb.

Katarina Brännström säger det som väldigt många moderater säger: Alla är inte lämpade för utbildning. Tänk, det är så otroligt vanligt att ni moderater kommer fram till vilka som inte är lämpade för utbildning. Det är sant att alla kanske inte är lämpade för utbildning. Men av de nyanlända som kommer till Sverige är det 7 procent som går vidare från etableringsuppdraget till utbildning. Är det en hög nivå? Jag tycker inte det. Av de lågutbildade, de som inte har grundskolekompetens, går ungefär 2 procent vidare från etableringsuppdraget till utbildning. Har vi då satsat för mycket på utbildning? Jag tror inte det. Jag tror tvärtom att det är väldigt många som är lämpade för utbildning och som skulle behöva mer utbildning för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden och kunna hävda sina intressen i det svenska samhället.

Katarina Brännström beskriver hur lång tid det tar för utrikes födda att få fotfäste på svensk arbetsmarknad. Det är sant att det tar lång tid. Det är det läget vi håller på att vända. Det är också en beskrivning av vad som har gällt under många års tid.

Jag ska inte heller skälla på den borgerliga regeringen för detta. Faktum är att när vi jämför oss i Europa och med andra OECD-länder står sig Sverige ganska väl. Det ser ungefär likadant ut i alla OECD-länder när det gäller hur lång tid det tar att etablera sig på arbetsmarknaden.

Dock har jag en högre ambitionsnivå och har för avsikt att vända läget så att vi kan få en snabbare etablering än vad vi hittills har haft för att vi därmed ska kunna öka andelen som kommer till arbete eller studier efter två år.

Anf. 6 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Det här är ingen lätt uppgift. Det är svårt för varje regering. Det kan jag erkänna. Men mycket lite är regeringens förtjänst av de jobb som nu växer fram. Det måste vi väl ändå vara överens om. Det var vad min interpellation gällde. Ylva Johansson säger: Vi har lagt om politiken. Det är inte heller sant. Inte en enda proposition för fler jobb har kommit. Både Konjunkturinstitutet och Ekonomistyrningsverket säger att det är färre jobb. Vi måste lyssna på det.

Sedan till frågan om utbildning. Av de tonåringar som har invandrat till Sverige har till exempel 20 procent klarat grundskolan med behörighet till gymnasiet. Det är alltså fyra av fem som inte har gjort det. Ännu mer nedslående är det att bara tre av tio i den gruppen klarar gymnasiet. Även om man satsar på utbildning kommer denna grupp att hamna på Arbetsförmedlingen för att söka jobb där det finns krav på hög utbildning. Det går inte ihop.

Antalet inskrivna på Arbetsförmedlingen som varit utan jobb i mer än sex månader har växt sedan Ylva Johansson blev minister. Antalet som varit utan jobb i tolv månader har växt. Även gruppen med 24 månaders arbetslöshet har växt under Ylva Johanssons ministertid. Det är sant att jobbpolitiken har misslyckats. Regeringens integrationspolitik är inte i fas med verkligheten. Att det går bra för Sverige innebär inte att det är regeringens förtjänst.

Nu växer gruppen nyanlända som kommer till Arbetsförmedlingen. Det kom i dag nya uppgifter från Arbetsförmedlingen om att antalet födda utanför Europa ökade med 16 000 på ett år, och vi har 10 000 fler i etableringsuppdraget än för ett år sedan. Här krävs det stora insatser. Sedan är det lite illavarslande att även industrin har rapporterat att det är färre som får jobb i år än i fjol i september. Det stod också i Arbetsförmedlingens rapport.

Det kan vara en dipp. Siffrorna för industrin faller. Produktionen har gått ned med 4 procent i augusti, och orderingången faller. Vi ska inte hoppas att det är så, men det kan vara en vändning nedåt. Då blir utmaningen ännu större för hur man ska fixa jobb. Man måste kanske tänka lite nytt. Det är vad jag efterfrågar hos regeringen. Det är därför jag ställer interpellationen. När nästan tre av fyra inskrivna på Arbetsförmedlingen tillhör den utsatta gruppen som står långt från arbetsmarknaden hjälper inte gammal socialdemokratisk arbetsmarknadspolitik. Den gör inte det. Det krävs nya förslag. Det är det många experter som efterfrågar.

Man kan raljera mycket över så kallade enkla jobb, men RUT-reformen var kanske en av de bästa reformerna för jobb i Sverige någonsin. Det var väldigt många människor som kom i viktiga jobb – jobb som många kunde

klara av. Det är den typen av reformer som efterfrågas. Det är inte väldigt långa utbildningar.

Det är en svår uppgift. Jag erkänner det. Jag kan ge kredd till ministern att man verkligen försöker på många sätt. Men ta verkligheten på större allvar. Se den växande grupp som har en liten chans att inom de närmaste tio åren komma ut på arbetsmarknaden i någonting som vi kan kalla för egen försörjning. Det är en stor utmaning. Ta den på allvar.

Anf. 7 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Det är självklart så att arbetsmarknaden påverkas av många faktorer. Regeringens politik är bara en av de faktorerna. Men det är märkligt att det råkar vara så att under de åtta år som de borgerliga hade makten hade de hela tiden otur, och nu har vår nya regering tur hela tiden. Man skyller på detta. Skattesänkningarna var undermedlet för att skapa jobb. Det råkade tyvärr vara så att det inte fungerade under åtta år för att det var lågkonjunktur. Men det var inte lika djup lågkonjunktur under hela tiden.

Det stora trendbrottet som man kan se är regeringsskiftet. Det är där man kan se vändningen. Politiken har stor betydelse. Har man provat samma koncept i åtta år utan att det fungerar är det dags att prova någonting nytt. Resultaten är hittills väldigt positiva. Ungdomsarbetslösheten är den lägsta på 13 år, sysselsättningsgraden den högsta i EU och arbetslösheten har sjunkit. Den rör sig kring 7 procent. Tidigare, under de borgerliga åren, gick den från 6 procent till 8 procent. Det går definitivt i rätt riktning.

Det är fler anställda i offentlig sektor, bland annat 13 000 i skolan. Det är viktigt för att det ger jobb men också för att det lägger en grund för att eleverna ska få godkända betyg och därmed få jobb. Bostadssatsningar efterlyses. Vi har den största bostadssatsningen sedan miljonprogrammet. Det ger jobb i byggprocessen och framför allt bostäder till människor. Man kan se väldigt positiva resultat.

När man tog bort reduceringen av arbetsgivaravgiften för ungdomar ledde det inte till chockhöjningar av ungdomsarbetslösheten. Tvärtom är det fler unga som har fått jobb. Jag tycker att det visar att vi går åt rätt håll, och vi ska fortsätta på det spåret.

Anf. 8 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Jag vill påminna om att vi lever i en global ekonomi. Vi hade en finanskris 2008 som nog var den allvarligaste sedan 30-talskrisen. Antalet jobb förväntas inte öka när man befinner sig i en sådan kris. År 2008 hade vi den lägsta arbetslösheten för ungdomar. Sedan kom krisen, och då är det klart att fler blir arbetslösa. Vi lyckades i Sverige parera krisen bättre än i alla andra länder i Europa. Jobben har strömmat till och har ökat.

Man kan lyssna på de oberoende instanserna. Ger regeringens politik fler jobb, eller ger den färre jobb? Jag skulle nog vilja hävda att regeringens politik ger färre jobb än vad som skulle ha varit fallet om vi inte hade haft den här regeringen. Den dämpar tillväxten av nya jobb. Regeringen talar om konkurrenskraft, men samtidigt höjer den skatterna med 40 miljarder.

Den bästa integrationspolitiska åtgärden har regeringen valt att halvera. Jag tänker då på RUT-avdraget. RUT är en väldigt bra åtgärd för att människor ska komma in i arbete och lära sig språket. Moderaterna vill tredubbla RUT-avdraget just för att vi ser riskerna med att det är många som står utanför arbetsmarknaden. Det går bra för en del. Men det är för dem som inte kommer i jobb som vi vill göra någonting.

Herr talman! Jag är inte imponerad av regeringens arbetsmarknadspolitik.

Anf. 9 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Det är inte så lätt att vara moderat. Å ena sidan går det bra för Sverige, men det är verkligen inte regeringens förtjänst. Å andra sidan går det inte alls bra för Sverige, och det är regeringens fel. Det är lite svårt att veta vilket ben ni ska stå på.

Jag tar lite allvarligt på att Katarina Brännström inte har sett några propositioner om de fler jobben. Det är synd att Katarina Brännström som riksdagsledamot missar propositioner om nyindustrialisering, infrastruktur och en historiskt stor satsning på bostadsbyggande.

Under era åtta år i regeringsställning tillsattes 57 utredningar om bostadsbyggande. I år räknar vi med att vi bygger 57 000 nya bostäder. Behovet är stort, och vi kommer att behöva att fortsätta att öka.

Vi har lagt fram propositioner om ökad inhemsk efterfrågan, förändringar av nystartsjobben, extratjänster och utbildningssatsningar om 10 miljarder. Det är en historiskt stor satsning på kommun- och landstingssektorn. Det är olyckligt om en riksdagsledamot har missat alla de propositionerna.

Jag vill också ställa en fråga till Katarina Brännström: Vad är det som säger att en ung människa, som kanske har flytt till Sverige i tonåren eller strax efter, är 16, 17, 18 eller 19 år, som har förvägrats skolgång på grund av flykt och krig och förlorat många år som andra unga människor har kunnat ägna åt skolgång, som får uppehållstillstånd i Sverige, inte ska få lyckas med sina drömmar om att få utbilda sig och påbörja ett nytt, bra liv i Sverige? Varför ska den unga människan av Moderaterna hänvisas till jobb med låga kvalifikationskrav? Ett skäl till att dessa människor har valt att fly till Sverige är att de här kan och har råd att utbilda sig även om de inte har rika föräldrar med sig.

Ett problem är att Moderaterna inte har något svar på några av de största utmaningarna som finns på svensk arbetsmarknad just nu. Det råder arbetskraftsbrist i många yrken, och det är inte alls bara yrken som kräver lång utbildning. Det fattas kanske 100 000 undersköterskor om några år. Vad är Moderaternas svar på det? Är det att de unga människor som kommer till Sverige inte ska få chansen att utbilda sig till undersköterskor? Det fattas busschaufförer, fordonsmekaniker, elektriker, ställningsbyggare, kockar, barnskötare och en lång rad arbetstagare i yrken som inte kräver någon lång utbildning. Det är yrken som många svenska ungdomar tyvärr väljer bort, bland annat – tror jag – därför att utbildningarna i dag inte ger högskolebehörighet. Därför väljer de inte en yrkesutbildning på gymnasieskolan.

Regeringen menar att andra vägar måste hittas, genom yrkesvux, lärlingsvux, vuxenutbildning, yrkeshögskolan och i en kombination av yrkesutbildning och sfi, genom att inse att utbildningssystemet måste förändras när befolkningssammansättningen förändras. Begreppet lågutbildad ska få en annan innebörd än tidigare. Utbildningssystemet måste svara mot det.

Det är stora utmaningar, men regeringen tar itu med dem.

Jag vill också kommentera statistiken. När det gäller de inskrivna på Arbetsförmedlingen får man gå tillbaka till 2008 för att komma ned på den nivå i ungdomsarbetslösheten som råder nu. När det gäller den officiella statistiken, AKU, får man gå tillbaka till 2003 för att hitta så låg ungdomsarbetslöshet som nu.

Att en stor andel utrikes födda hamnar i arbetslöshetsstatistiken beror naturligtvis på att alla utrikes födda börjar sin tid med att vara inskrivna i Arbetsförmedlingen i etableringsuppdraget, i allmänhet i genomsnitt under två års tid. Det är bra att de är inskrivna på Arbetsförmedlingen. Det som inte är bra i dag är att inte fler går vidare därifrån till ett arbete.

Anf. 10 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Ylva Johansson frågade mig om ungas skolgång. Varför ska de inte få lyckas? Det är väl självklart att de ska få lyckas, och det är väl självklart att unga människor ska utbilda sig oavsett var de är födda någonstans.

Men det jag läste upp var hur illa det har gått med resultatet. De kommer till Arbetsförmedlingen, där det inte finns enkla jobb för dem som inte har klarat vare sig grundskolan eller gymnasiet. Det är utmaningen.

Yrkesvux, komvux och allt som Ylva Johansson räknar upp är jättebra. Vi satsade också på dem. Men de räcker inte. De är inte allt. Det behöver stimuleras fram andra typer av jobb. Det krävs jobbreformer; och det är vad jag menar när jag säger att Ylva Johansson inte har lagt fram någon jobbproposition.

Det finns inget reformtänkande. Det är fråga om gammal socialdemokratisk arbetsmarknadspolitik. Det räcker inte.

Hur har det gått med snabbspåren? Det fattas fortfarande kockar och arbetstagare i alla de yrken Ylva Johansson räknade upp. Det har inte gått alls. Det är inte enkelt.

Jag är den förste att erkänna att denna fråga kommer att vara svår att hantera för varje regering. Men jag blir störd av att regeringen tar åt sig äran av att det går bra. Man trixar också med statistik. Det står i Arbetsförmedlingens rapport i dag att ungdomsarbetslösheten inte har varit så låg sedan 2008 när Alliansen styrde. Så står Ylva Johansson och pratar om 13 år tillbaka i tiden. Då tar ni äran för allt möjligt. Det är inte sant!

Vad har ni för svar om det blir lågkonjunktur? Hur ska människor då komma i jobb när de inte gör det nu när det är högkonjunktur?

Anf. 11 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Nu förstår jag varför Katarina Brännström inte har lagt märke till de propositioner som regeringen har lagt fram om jobben. Det beror på att vi inte har föreslagit stora ofinansierade skattesänkningar. De

är de enda jobbpropositionerna som liksom gills för Moderaterna. Då fick vi svar på den frågan.

Herr talman! Både yrkesvux och komvux skars ned kraftigt under den borgerliga regeringen. Under den borgerliga tiden försämrades resultaten i skolan, och allt färre ungdomar valde en yrkesutbildning i gymnasieskolan. Jag tror inte att det enbart beror på den gamla regeringens politik, men jag tror att det spelade roll att man försämrade förutsättningarna att komma vidare från en yrkesutbildning.

Vi måste se sanningen i vitögat: Det råder en stark efterfrågan på arbetskraft i Sverige. Många vill anställa. Det är inte där problemet ligger. Problemet är tudelat. Å ena sidan finns inte alltid de kompetenser tillgängliga som arbetsgivarna i dag efterfrågar. Hur löser vi det problemet? Det är klart att utbildning är en viktig del för att komma dit. Snabbspår är en annan väg genom att utnyttja den kompetens som nyanlända har. Snabbspåren fungerar och är igång, och de kommer att hjälpa arbetsgivare att få tag i den personal de behöver.

Å andra sidan finns många arbetslösa som inte har rätt kompetens och som därför inte kan komma i fråga för de lediga jobben. Det problemet behöver vi möta. Där ger jag en eloge till Katarina Brännström. Det är ett svårt problem, och det finns inte en enkel lösning. Det handlar om att få fram jobb som de arbetslösa som inte kan konkurrera med andra på arbetsmarknaden kan ta. Det behövs bra instegsjobb på arbetsmarknaden med lägre kvalifikationskrav.

Regeringen för en sådan politik genom att sänka lönekostnaderna, rikta nystartsjobben och införa extratjänster. Utbildning är viktig också för den gruppen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2016/17:11 om en tudelad arbetsmarknad

Anf. 12 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Erik Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att förbättra integrationen och minska sysselsättningsgapet mellan inrikes och utrikes födda.

De närmaste åren kommer att präglas av att många nyanlända ska etablera sig i Sverige. Situationen Sverige befinner sig i innebär både utmaningar och möjligheter. Regeringen har identifierat ett antal områden som behöver utvecklas och förstärkas för att bygga ett samhälle som håller ihop och för att motverka segregation. Det handlar om effektivare etablering, fler vägar till arbete, fler som slutför sin utbildning och bättre tillgång till bostäder.

Arbete är nyckeln till nyanländas etablering i Sverige. Arbete ger, förutom egenförsörjning, möjligheter att utveckla kunskaperna i det svenska språket och om det svenska samhället. Sedan regeringen tillträdde har sysselsättningen ökat med 120 000 personer. Över hälften av ökningen har tillkommit bland utrikes födda.

Prot. 2016/17:12
11 oktober

Svar på
interpellationer

Trots den goda utvecklingen är det problematiskt att en allt större andel av de arbetslösa har en svag ställning på arbetsmarknaden. Det gäller bland annat dem som är födda utanför Europa och dem som saknar en fullföljd gymnasieutbildning.

Utbildningssystemet måste ha förmåga att möta personer med omfattande utbildningsbehov och utrusta dem med de kunskaper som efterfrågas på arbetsmarknaden. För att stärka människors jobbchanser och förbättra matchningen på arbetsmarknaden har regeringen inlett ett nytt kunskapslyft med en satsning som fullt utbyggd omfattar ca 70 000 platser. Som en del i denna satsning avsätts för 2017 medel för 21 750 platser i yrkesvux och 2 600 platser i lärlingsvux.

En viktig del i regeringens jobbagenda är en aktiv arbetsmarknadspolitik. Regeringen föreslår i budgetpropositionen 2017 fortsatta steg i omläggningen av arbetsmarknadspolitiken. Etableringsinsatserna ska också förbättras genom en effektivisering av etableringsuppdraget, förstärkta resurser till Arbetsförmedlingen och ökad samverkan för nyanländas etablering.

Regeringen föreslår också satsningar på Tekniksprånget, Jobbsprånget och moderna beredskapsjobb i staten. Garantierna och nystartsjobben ska också effektiviseras. Avsaknad av körkort är för många ett hinder för jobb. Regeringen avser därför att utreda möjligheten till lån för körkortsutbildning med avsikten att förslaget ska genomföras under mandatperioden.

Flera åtgärder har även vidtagits för att öka utrikes födda kvinnors sysselsättning. Regeringen har avskaffat vårdnadsbidraget och ser nu över hur föräldraförsäkringen ska utformas för att inte försena etableringen på arbetsmarknaden. Regeringen avser även att ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att särskilt fokusera på insatser för att minska arbetslösheten bland utrikes födda kvinnor.

Att diskriminering som har samband med etnisk tillhörighet, ålder eller sexuell läggning förekommer på den svenska arbetsmarknaden beläggs i flera studier. Diskrimineringsombudsmannens granskningar under året av arbetet med aktiva åtgärder synliggör också bristerna inom arbetslivet. Den diskriminering och bristande kunskap som finns på bland annat arbetsmarknaden måste bekämpas. Den får allvarliga konsekvenser både för enskilda individer och för samhället i stort. Regeringen avser att vidta särskilda åtgärder inom dessa områden.

Anf. 13 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Arbetsmarknadsministern är väldigt nöjd. Hon är extremt nöjd över att arbetslösheten sjunker. Det är vi också, vill jag tala om. Vi är också väldigt nöjda över det. Men till skillnad från arbetsmarknadsministern är vi extremt oroliga inför framtiden. Vi befinner oss i en högkonjunktur nu, men framöver spås det komma en lågkonjunktur.

Sysselsättningsgraden har ökat sedan 2010 efter finanskrisen 2008. Siffrorna har alltså bara gått uppåt när det gäller sysselsättningsgraden och nedåt när det gäller arbetslösheten sedan 2008.

Men tyvärr, herr talman, går det inte så bra för alla här i Sverige. Vi har stora grupper som inte får ta del av den här högkonjunkturen. Det är särskilt utomeuropeiskt födda och ungdomar med endast grundskoleutbildning.

Det är bra att vi går in i en högkonjunktur, men risken är som sagt att det inte kommer att se lika bra ut framöver. Både Konjunkturinstitutet och Ekonomistyrningsverket gör en helt annan bedömning än regeringen av hur framtiden kommer att se ut. Det är i och för sig inte så konstigt att regeringen gör glädjekalkyler, men dessa båda tror att sysselsättningsgraden kommer att sjunka och arbetslösheten öka framöver. Samtidigt dras regeringen med fortsatta underskott hela regeringsperioden. Regeringen väljer att låna till utgiftsdrivande förslag i stället för att finansiera dem krona för krona.

Lek med statens finanser utgör en allvarlig risk för dem står längst bort från arbetsmarknaden. Det blir ju inte lättare för de personerna att få jobb när arbetslösheten ökar. Då blir det svårt för regeringen att stimulera ekonomin eftersom ladorna, som är så välbekanta nu för tiden, är helt tomma – i en högkonjunktur. Vi är med andra ord överbelånade. Och att komma in i en lågkonjunktur med de högsta marginalskatterna i världen och en överbelånad statskassa är inte bra för någon, för då finns det inga åtgärder man kan vidta.

Under 2015 kom 160 000 personer till Sverige. Många har beviljats asyl, och många kommer säkert att bli beviljade asyl. Problemet är att det nuvarande systemet gör att det kommer att ta väldigt lång tid innan de här personerna kommer in på arbetsmarknaden.

En stor andel av de arbetslösa utgörs av utomeuropeiskt födda, personer med endast grundskoleutbildning, äldre och funktionsnedsatta. En fjärdedel av alla anlända kommer i jobb efter åtta år.

Då vidtar regeringen åtgärder som har motsatt effekt. Regeringen väljer att höja skatten på arbete och att höja bidragen. Det kommer såklart att förvärra problemen på den svenska arbetsmarknaden. Det går inte att endast höja bidragen som en quickfix, utan man måste se till helheten.

Det behövs en sund ekonomisk politik. En väl fungerande interaktion där språket är nyckeln, ett utbildningssystem som ger kunskap samt fler bostäder – det är, tror jag, de tre nyckelfaktorerna för lyckad integration.

Under Alliansen ökade arbetskraftsdeltagandet för utrikes födda från 65 till 70 procent. Det var en politik som bryter utanförskapet.

Anf. 14 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Erik Andersson säger att Moderaterna är extremt oroliga. Vi har sett fler exempel på den extrema oron från Moderaternas sida.

Vi såg det före valet, när ni skrev debattartiklar runt om i landet om den extremt höga ungdomsarbetslöshet som skulle drabba landet om man återställde arbetsgivaravgiften för unga. Ni var extremt oroliga. Nu sjunker ungdomsarbetslösheten trots att vi har återställt arbetsgivaravgiften.

Ni var extremt oroliga när vi skulle återställa arbetslöshetsförsäkringen till en anständig nivå. Ni utmålade det som att ”nu kommer jobben att hotas; nu kommer arbetslösheten att öka”. Vi gjorde det – för ett drygt år sedan införde vi ett högre tak i arbetslöshetsförsäkringen. Arbetslösheten sjunker trots detta.

Nu är Moderaterna återigen extremt oroliga för framtiden. Erik Andersson beskriver det som att det med nuvarande system tar alltför lång tid att komma i arbete för nyanlända.

Jag håller med Erik Andersson. Precis så är det. Det är därför vi lägger om politiken. Vi kan inte fortsätta med den politik som inte kunde få nyanlända i arbete snabbare. Vi ligger på genomsnittet för EU och OECD – så illa är det alltså inte. Men jag har mycket högre ambitioner än så.

Det är därför vi lägger om och effektiviserar hela etableringsuppdraget och ger helt andra möjligheter till mer flexibla insatser, utbildning, subventionerade anställningar och andra riktade åtgärder. Jag är inte nöjd med hur lång tid det tar för nyanlända att komma i arbete.

Det är det som är skillnaden mellan oss. Det är klart att man kan känna oro inför mycket inför framtiden. Men det är lite av ett val. Ska man sitta och vrida sina händer i oro och oja sig över hur illa det kanske kommer att gå? Ja, det kanske är det man ska göra i opposition.

Jag har en annan taktik. Jag har ansvaret, och jag agerar. Vi kavlar upp ärmarna och tar itu med problemen. Hittills går det faktiskt väldigt bra och i rätt riktning. Jag är fullt medveten om att man måste fortsätta och ta fler steg för att kunna fortsätta så. Vi kommer naturligtvis outhärligen att stöta på nya problem och utmaningar som måste hanteras, inte minst när de många flyktingar som kom till Sverige förra året ska ut på arbetsmarknaden. Det är en mycket stor utmaning eftersom många ska ut på en gång. Men det ska inte hindra oss från att se när vi går i rätt riktning.

Arbetsmarknadsdeltagandet bland utrikes födda ökade under den borgerliga regeringen, och det har fortsatt att öka under vår regering. Det ligger nu mycket högt. Sysselsättningsgraden också – sysselsättningsgraden ökar snabbare bland utrikes födda än bland inrikes födda. Gapet mellan utrikes och inrikes födda minskar alltså. Särskilt snabb är ökningen för utrikes födda kvinnor, vilket är mycket glädjande.

Det betyder inte att jag är nöjd. Det finns mycket mer att göra. Det finns ingenting bättre för ett samhälle än att ha många människor i arbete, och det finns ingenting bättre för jämställdheten än att män och kvinnor har lika möjligheter att försörja sig själva genom eget arbete. Mer återstår alltså att göra, men det är alldeles uppenbart att vi är på rätt väg.

Anf. 15 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Som moderater och i opposition är vi givetvis alltid oroliga över en S-regering. Det är också vår uppgift att granska regeringen. Det är bara bra att vi har en skarp opposition som granskar regeringens politik, som vi i stora delar tycker är skadlig för Sverige.

Vi tror att det krävs en politik som sätter jobben främst. Vi måste ju bryta utanförskapet. Det kommer att finnas människor som aldrig får sitt första jobb i Sverige, som aldrig kommer in på arbetsmarknaden, och barn som aldrig får se sina föräldrar gå till arbetet. Så kan vi bara inte ha det.

Det är för höga trösklar in på den svenska arbetsmarknaden. En stor del utgörs givetvis av skatten på arbete, men det måste också bli mer lönsamt att arbeta än att gå på bidrag.

Det nya utanförskapet är den stora utmaningen, och regeringen har kommit med förslag som jag känner är en massa tomma ord: 100-klubben, traineejobb, beredskapsjobb. Hur många traineejobb har det blivit? Ett hundratal. Det är inte lösningen för Sverige.

Bland inrikes födda råder i princip full sysselsättning – arbetslösheten är 4,2 procent. Arbetslösheten bland utrikes födda är 21,6 procent. Det är klart att det krävs särskilda insatser för att minska detta gap.

Regeringens åtgärder hade i augusti lett till 179 traineejobb och 1 087 extratjänster. Antalet utbildningskontrakt är 1 532 och antalet snabbspårsdeltagare 1 900. Ni hör ju hur många olika byråkratiska system det finns. Det gör det också väldigt rörigt. Men det ger ju icke godkänt att visa så dåliga siffror under en högkonjunktur. Det är inte bra.

Exempelvis kan snabbspåren aldrig komma dem med lägre utbildning till del. Man kan också undra varför byggnadsarbetare inte finns med i snabbspåren när det råder sådan brist på bostäder. Jag har bara sett att målare finns med. Dagens subventionerade anställningar fungerar dåligt och är alldeles för krångliga.

Moderaterna har därför föreslagit att man tar bort alla den rödgröna rörans olika nystartsjobb, särskilda nystartsjobb, särskilda anställningsstöd, instegsjobb och extra traineetjänster i välfärden eller i bristyrken. Vi gör åtta stöd till ett.

Det måste bli mycket enklare för dem som skapar jobb: näringslivet ute i Sverige. Det kan också vara offentliga arbetsgivare, men först och främst är det näringslivet som kan skapa dessa jobb. Vårt förslag är enkelt: Det blir *ett* förslag för att det inte ska bli några krångligheter.

Vi föreslår även att RUT tredubblas, och det är en reform som är särskilt viktig för utrikes föddas sysselsättning och företagande. Det finns faktiskt tecken på att regeringens mixande och trixande med RUT har påverkat branschen väldigt negativt.

Vi föreslår även, möjligtvis till arbetsmarknadsministerns förvåning, att yrkesvux och komvux byggs ut och anpassas. Utbildning är viktigt för att göra sig mer anställbar – yrkesutbildning i stället för ineffektiva arbetsmarknadsutbildningar.

Vi kommer även att föreslå ett bidragstak, så att man endast kan erhålla 75 procent av den lägsta lönen i bidrag. Det är också ett viktigt incitament för att komma ut i arbete. Vi har förstajobbetavdraget, förstajobbetanställning och jobbstimulans i försörjningsstödet. Flera av dessa förslag är väldigt bra, men dem säger regeringen nej till, herr talman.

I detta anförande instämde Erik Ottoson (M).

Anf. 16 MAGNUS MANHAMMAR (S):

Herr talman! Jag tycker att det är en intressant diskussion vi har här i dag. Riksdagsledamoten Erik Andersson har ställt en fråga till statsrådet Ylva Johansson som jag tycker är mycket intressant: varför regeringen enbart satsar på snabbspår för att skapa jobb till våra nyanlända svenskar. Man kan tolka frågan som att Erik menar att det bara finns *en* satsning från regeringens sida.

Jag tycker att en sådan fråga är lite olycklig, för det är viktigt att diskutera detta. Jag förstår inte riktigt varför Erik Andersson inte tar reda på vilka insatser regeringen gör. Det räcker med att gå in på regeringens hemsida, regeringen.se, för att kunna följa alla insatser som regeringen gör. Man kan också komma hit till kammaren och lyssna när arbetsmarknadsministern presenterar regeringens många kloka och effektiva förslag.

Jag tycker alltså att det är lite synd, men som den gamla folkbildare jag är – innan jag kom in i riksdagen jobbade jag med folkbildning – ska jag göra Erik Andersson tjänsten att ännu en gång berätta om en del av dessa förslag. Tack för den möjligheten, herr talman!

Några av förslagen är oerhört spännande och skapar framtidens Sverige på många sätt. Ett som jag själv tycker är mycket intressant och som jag delvis har arbetat aktivt med är den kompetenskartläggning av asylsökande som nu sker ute på asylboenden runt om i landet. Det är oerhört viktigt att när man kommer till Sverige direkt få berätta om vilka erfarenheter man har hemifrån och vad man har jobbat med tidigare. Jag har själv varit ute på asylboenden där många flyktingar vill tala om detta och tycker att det är oerhört viktigt.

En annan satsning som görs är ett nytt kunskapslyft. Det har vi hört om här i dag, och det är en stor satsning som inte minst kommer nyanlända till del.

En annan sak är att våra lärosäten startar kompletterande utbildningar för personer med utländsk examen; det är jätteviktigt. Det är trots allt så att det kommer människor från till exempel Syrien hit med alla möjliga olika bakgrunder. En del är akademiker, en del är byggnadsarbetare, en del har ingen utbildning alls. Det är jätteviktigt att vi satsar på alla grupper, och dessa förslag kommer verkligen alla till del. I detta fall handlar det om utländsk examen, som högskolan jobbar med.

En annan satsning är förstärkning av tidiga insatser för asylsökande, till exempel svenskutbildning på asylboenden. Jag har själv deltagit i detta, och det är oerhört bra och uppskattat.

Det finns också ökade resurser till Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag. Etableringsuppdraget var ju något fiaskoartat under den borgerliga regeringen. Nu blir det effektivt, och det satsas på ett helt annat sätt. Nu handlar det om att förmedla arbeten, medan Arbetsförmedlingen under den borgerliga regeringen skulle administrera arbetslöshet; det är stor skillnad.

Snabbspåren har redan nämnts, av Erik Andersson till och med som den enda insatsen. Det är en jätteviktig insats just för bristyrken. Vi har också snabbspår för entreprenörer – det pratades ju nyss om företagande.

Moderna beredskapsjobb är en annan satsning. Vi har också satsningar på lärlingsvux, yrkesvux, yrkeshögskola och nystartsjobb – med kollektivavtalsenlig lön, vilket är viktigt att nämna. Tekniksprånget och Jobbsprånget är satsningar för att underlätta etablering av nyanlända ingenjörer och akademiker.

Detta är bara några av alla de satsningar som görs. Jag hoppas att jag kunde bidra till att upplysa Erik Andersson och Moderaterna något mer om vilka förslag som finns och vilken verksamhet som just nu pågår.

Det jag skulle vilja fråga Erik Andersson och Moderaterna är om de för oss här i kammaren skulle kunna nämna i alla fall fem förslag de har för att skapa jobb för nyanlända. Det hade varit spännande att höra. Kanske kan det bli en konstruktiv diskussion där man inte bara försöker dölja att det faktiskt görs en massa nytta och går väldigt bra för det här landet utan också kommer med egna förslag. Så fem förslag skulle jag vilja höra från Erik Andersson, herr talman.

Herr talman! Vi har talat här om att det är högkonjunktur, och Moderaterna säger att det verkligen inte är regeringens förtjänst. Men det är överraskande att höra från Erik Andersson att man i en högkonjunktur borde ha rekordmånga människor i subventionerade anställningar. Han är upprörd över att vi inte har fler personer i subventionerade anställningar, just för att det är högkonjunktur. Den logiken förstår jag inte riktigt.

Som Magnus Manhammar visade är det tvärtom precis när vi har en stark efterfrågan på arbetskraft på arbetsmarknaden och en mycket stark tillväxt – bland de högsta i Europa – som andra insatser än subventionerade anställningar kan vara viktiga att satsa på. Det kan till exempel vara reguljär utbildning men också annat som underlättar kartläggning av kompetens eller den satsning vi nu gör för att man lättare ska kunna skaffa körkort genom att få ta CSN-lån för det. Det kanske inte är en subvention på jobbet man behöver. Arbetsgivaren kan vara beredd att anställa, men det gäller att man kan ta sig till jobbet. I stora delar av landet och i många yrken är körkort en sådan viktig väg in på arbetsmarknaden.

Jag tror att det är en väldigt farlig väg att mäta framgång i politiken med hur många människor som är i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Jag ska villigt erkänna att när vi var i opposition och de borgerliga styrde hade vi en ungdomsarbetslöshet som var så hög att vi fick EU-stöd. Andra EU-länder betalade för att vi i Sverige skulle kunna hantera vår arbetslöshet. Då var också ungdomar med gymnasiekompetens arbetslösa. Det motiverade att vi då tog fram förslag för att underlätta för dem att komma i arbete via traineejobb riktade till ungdomar med full gymnasiekompetens.

Den andra politiken har dock varit mer framgångsrik: De ungdomarna har fått jobb ändå. Ingen är gladare för det än jag. Då får vi lägga om politiken. Det finns ingen anledning att hålla fast vid ett förslag som inte längre behövs i det konjunkurläge som vi nu har. Därför styr vi om mot andra grupper som kan behöva kombinationen av arbete och utbildning, till exempel till det viktiga yrket undersköterska. Där fattas många med rätt utbildning, i framtiden men även i dag.

Jag vill nämna ett exempel på hur man fokuserar alltför mycket på arbetsmarknadspolitiska insatser. Tidigare, under den borgerliga regeringen, ingick i etableringsuppdraget att alla nyanlända fick en etableringslots. Var det en framgång att alla fick samma arbetsmarknadspolitiska insats trots att man hade väldigt olika förutsättningar, utbildningsbakgrund och behov på arbetsmarknaden? Jag tycker inte det. Jag tycker att olika arbetsmarknadspolitiska insatser måste mätas utifrån vilken effekt de ger – huruvida man kommer vidare från insatsen till ett arbete eller annan utbildning. Det ska inte ses som en framgång per se att man är i en åtgärd, utan det måste ses som en kombination.

En bra regering tar hänsyn till hur arbetsmarknadsläget och konjunkturen utvecklas och bör vara snabbfotad och lyhörd för förändringarna på arbetsmarknaden. Det är klassiskt svårt. Alla regeringar brukar ha svårigheter att ställa om tillräckligt snabbt när förändringarna kommer.

Jag försöker vara så snabb jag kan. Vi ställer om väldigt tydligt. Vi har i dag färre subventioner riktade till dem som står nära arbetsmarknaden. Vi minskar på de insatser som vänder sig till dem som har relativt lätt att

få jobb ändå i det konjunkurläge vi har. I stället styr vi över särskilda insatser mot dem som har det allra svårast. Den gruppen har förändrats till sammansättning och till antal i och med att vi nu har ganska stora grupper av personer som har kommit till Sverige och som kanske aldrig har gått i skolan eller som har en mycket kort skolbakgrund. Där krävs det naturligtvis nya insatser, och det är dessa insatser som vi nu kommer med.

Anf. 18 ERIK ANDERSSON (M):

Herr talman! Är det inte lite märkligt att det stora, nöjda och statsbärande partiet ska folkbilda lilla mig, den lilla moderaten som ifrågasätter regeringens politik? Det är en von oben-attityd som är helt otrolig. Det är socialism ut i fingerspetsarna. Man ska utbilda folket i vad de ska tycka. Det är väl jättebra att vi är oeniga i våra uppfattningar om detta så att det händer någonting. Annars skulle ingenting hända; annars skulle vi leva i en diktatur.

Jag har varit inne på regeringens hemsida. Om jag får tillåta mig att vara lite ungdomlig kan jag säga att den är helt kass, precis som den politik som regeringen företräder.

Ett allvarligt problem som vi diskuterar är att regeringen använder väldigt många ord och vidtar väldigt många åtgärder. Men inga fungerar i praktiken. Därför är det klart att det är viktigt, när det gäller de åtgärder som man har beslutat om, att folk kommer med i dessa olika program eller vad det nu kan vara. Det måste bli enklare. Det är för byråkratiskt och för jobbigt.

Till och med Svenskt Näringsliv tycker att snabbspåret för bristyrken är ett för stelbent system som skapar stora problem i näringslivet. Byggnadsarbetare finns inte med trots att vi har brist på bostäder. Arbetsförmedlingen vet inte ens hur de ska agera när det gäller snabbspåret. Snabbspåret har gett noll slaktare trots att det är ett bristyrke. Inte en enda slaktare har kommit in i snabbspåret.

Jag har redan redovisat de förslag som vi har för en bättre politik som verkligen får in människor i arbete och som får in människor i samhället.

Detta är ett allvarligt problem och en tickande bomb. Vi måste få in personer som står långt utanför arbetsmarknaden, i synnerhet utomeuropeiska, annars kan det bli mycket svårt framöver. Detta måste vi lösa nu, herr talman.

Anf. 19 MAGNUS MANHAMMAR (S):

Herr talman! Som ni som lyssnar på debatten hörde tidigare ställde jag en fråga till Erik Andersson om han kunde nämna fem konstruktiva förslag om hur man skulle kunna skapa fler jobb till nyanlända. Jag frågade om Moderaterna och Erik Andersson hade den typen av förslag. Jag fick inte höra något förslag utan fick bara höra ganska negativa omdömen om regeringens politik och egentligen inget konstruktivt alls. Det är det som jag tycker är så tråkigt. Det är det som man hela tiden får höra från Moderaterna. Det finns inga egna förslag. Det finns ett förslag som man får höra hela tiden: Sänk skatten, sänk skatten, sänk skatten. Det är en universallösning och ett trollspö som Moderaterna tror att de kan vifta med för att lösa varje problem i samhället. Det är inte så. Det finns en helt annan verklighet.

Jag är ledsn, Moderaterna och Erik Andersson, men ni måste också komma med konkreta förslag för att faktiskt skapa jobb i det här landet. Ni kan inte bara sänka skatten, sänka skatten, sänka skatten.

Herr talman! Som den folkbildare jag är, som jag nämnde här tidigare, skulle jag vilja inte bara berätta för Erik Andersson här i kammaren vad som händer utan också gärna ta med honom ut till verkligheten. Jag är varje vecka ute och träffar inte minst nyanlända på asylboenden, på Arbetsförmedlingen och på företag som har anställt sina första nyanlända. Det gör jag för att få dessa konkreta erfarenheter. Därför skulle jag här och nu vilja bjuda med Erik Andersson ned till Karlskrona, där jag bor. Han får gärna följa med om han är intresserad. Om han inte har tid att följa med till Karlskrona kan jag tipsa om att han kan följa med Dua ut, som på regeringens inrådan jobbar med inte bara unga som inte får arbete utan också med nyanlända. Det finns många projekt. Dua kommer ganska snart att ha en samling här i Stockholm, och Erik Andersson är varmt välkommen dit.

Jag tackar för ordet, och jag hoppas att vi kan fortsätta ha en konstruktiv diskussion i kammaren.

Anf. 20 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA

JOHANSSON (S):

Herr talman! Moderaterna har ett pedagogiskt problem. Erik Andersson säger att Moderaternas politik fungerar men att man hade otur när politiken prövades i verkligheten och ledde till en ökad arbetslöshet, ökade klyftor och raserade offentliga finanser. Samtidigt säger han att Socialdemokraternas och regeringens politik inte fungerar. Men den leder ändå till en ökad sysselsättning och en lägre arbetslöshet. Det är en pedagogisk uppförsbacke. Men lycka till!

Jag ska svara seriöst på frågan. Det är en stor utmaning med många nyanlända, och särskilt med dem som har låg utbildningsnivå. Det är lite grann ett nytt problem, jämfört med vad den klassiska arbetsmarknadspolitiken och utbildningspolitiken har haft att möta. Därför krävs det nytänkande, och det krävs att vi lägger om politiken. Jag tror också att det krävs nya typer av jobb som blir en väg in på arbetsmarknaden.

Därför satsar vi stort på utbildning – på lärlingsvux, på yrkesvux, på folkhögskola tillsammans med sfi och yrkesutbildningar. Vi satsar på extratjänster, som är anställningar med låga kvalifikationskrav för dem som inte kan konkurrera med andra. Vi underlättar för att fler med till exempel funktionsnedsättningar ska anställas genom att höja taket för lönebidragen. Vi samarbetar med näringslivet i Welcome Talent, 100-klubben, Jobbsprånget och mycket annat för många av de arbetsgivare som vill ta ett ansvar för praktik eller för att provanställa nyanlända, ofta i kombination med språkundervisning.

Vi jobbar också tillsammans för att hitta fler vägar, till exempel via matchningsanställningar, för personer som behöver mer stöd för att komma vidare in på arbetsmarknaden. Det finns en lång rad sådana initiativ, och vi kommer att behöva göra ännu mer. Det är en stor utmaning, och den går att hantera. Men det krävs också att man lämnar en del ideologiska skygglappar och vågar se verkligheten som den ser ut.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2016/17:23 om jobb för dem som saknar högre utbildning

Anf. 21 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Christian Holm Barenfeld har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att underlätta för personer med lägre utbildning och ringa arbetslivserfarenhet att komma i jobb.

Utvecklingen i svensk ekonomi är mycket stark, och efterfrågan på arbetskraft är god. Den starka efterfrågan på arbetskraft kan komma att gynna även personer som står långt från arbetsmarknaden. Sedan regeringen tillträdde har sysselsättningen ökat med 120 000 personer. Sysselsättningen ökar och arbetslösheten minskar.

Regeringen för en aktiv arbetsmarknadspolitik och bedömer att det är viktigt att hitta nya vägar till jobb för dem med relativt sett låga kvalifikationer.

Regeringen har infört traineejobb och extratjänster för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden och för att möta behoven av personal i många av välfärdens verksamheter. Regeringen avser att utveckla extratjänsterna genom en förstärkning så att de omfattar arbete på 100 procent i stället för 75 procent samt genom att höja handledarstödet de tre första månaderna. Regeringen avser även att vidga målgruppen till att omfatta nyanlända och bredda möjligheterna att använda extratjänsterna till fler områden. Efter dialog med regeringen har SKL och Kommunal kommit överens om formerna för hur extratjänsterna ska användas.

För att nystartsjobben ska bli mer träffsäkra och effektiva avser regeringen att rikta dem tydligare mot dem som står längst från arbetsmarknaden genom att sänka subventionen för personer som har varit arbetslösa i mindre än två år samt korta de maximala stödperioderna. Regeringen avser samtidigt att öka subventionen i nystartsjobb för personer som varit arbetslösa i mer än tre år och för nyanlända, för att stärka deras möjligheter till inträde och etablering på arbetsmarknaden.

Staten ska ta sitt ansvar och skapa jobb som i dag inte utförs i de statliga myndigheterna. Dessa jobb ska ha goda arbetsvillkor. Moderna beredskapsjobb i staten införs successivt från och med 2017 och ska sysselsätta minst 5 000 personer 2020.

Vi behöver fler vägar in på arbetsmarknaden för personer med kort utbildning. Men vi har också stor brist på kompetens inom flera yrken, och de bristerna behöver åtgärdas. Utbildningssystemet behöver därför ha förmåga att möta personer med omfattande utbildningsbehov och rusta dem med de kunskaper som efterfrågas på arbetsmarknaden.

För att stärka människors jobbchanser och förbättra matchningen på arbetsmarknaden har regeringen inlett ett nytt kunskapslyft med en satsning som fullt utbyggd omfattar ca 70 000 platser. En del av denna satsning är fler utbildningsplatser inom yrkesvux och lärlingsutbildning för vuxna, lärlingsvux. Regeringen föreslår en utbyggnad av yrkesvux, till 21 750 platser 2017 och en utbyggnad av lärlingsvux till ca 2 600 platser 2017. Regeringen avser också att återkomma med ett förslag om ett nytt studiestöd, kallat studiestartstödet. Stödet syftar till att fler arbetslösa med

kort utbildning och stora behov av utbildning ska kunna studera på grundläggande eller gymnasial nivå för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden.

Personer med kort tidigare utbildning har olika förutsättningar och behov, och insatserna behöver därför individanpassas så att de blir träffsäkra och effektiva.

Anf. 22 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Jag tackar arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson för svaret på min interpellation.

I svaret hör vi en uppenbart nöjd minister stå i talarstolen, och det har vi gjort även i tidigare debatter. Hon är mycket nöjd. Det oroar. Det går förvisso bra för Sverige, och det är vi alla glada för. Det är bra att det går bra för Sverige; det hoppas jag att alla i kammaren tycker. Men det går bra på många sätt. Det går bra för många av våra invånare i Sverige också. Vi befinner oss i en högkonjunktur. Då skapas det jobb, och fler får arbete.

Samtidigt ser vi det nya utanförskapet växa fram. Vi har 130 områden i vårt land som är så kallade utanförskapsområden. Det är områden där mindre än 50 procent, alltså mindre än hälften, av invånarna arbetar och där bidragsberoendet är stort. Närmare 1 miljon människor riskerar att hamna i det nya utanförskapet – enligt regeringen själv. Arbetslösheten förväntas också vända uppåt i slutet av mandatperioden. Det oroar, herr talman.

Samtidigt som arbetslösheten sjunker ser vi allt fler som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden. Men Ylva Johansson är nöjd. Svansföringen är mycket hög – målet är att ha EU:s lägsta ungdomsarbetslöshet år 2020. Jag tycker att det är bra med ambitioner, och jag tycker att det är bra med högt satta mål. Men jag tror också att det är bra med realism. Problemet med detta mål är ju att ingen seriös bedömare tror på det. Kvar står Ylva Johansson, Mikael Damberg och Stefan Löfven. De är i grunden de enda man hör försvara detta mål.

När bortåt 1 miljon människor riskerar att hamna i det nya utanförskapet måste saker hända. Man måste lägga fram förslag som leder till fler jobb. I valrörelsen lovade Ylva Johansson och Stefan Löfven 32 000 traineejobb och 20 000 extratjänster. Och vad bidde det? Jo, det bidde en tumme, som man säger i den gamla sagan. Det blev 179 traineejobb av de 32 000 utlovade, och det blev ungefär 1 000 extratjänster av de 20 000 utlovade.

Samtidigt har man gjort det dyrare att anställa unga. Hade man infört andra delar som ledde till att fler fick arbete hade det varit en sak, men nu höjer man kostnaderna för att anställa och lovar åtgärder som i grunden inte levererar någonting. Man lovar 5 000 statliga beredskapsjobb, och frågan är om man levererar där. Det återstår att se. Om vi har 1 miljon personer i utanförskap, och om 5 000 i statliga beredskapsjobb är lösningen, har vi ett litet problem kvar.

Samtidigt har regeringen försvagat RUT-avdraget. Genom Alliansens krav i migrationsöverenskommelsen breddades det i sektorer, men man försvagar det i ekonomin. Vi föreslår en tredubbling. Vi har en lång rad konkreta åtgärder för hur jobben ska bli fler. Det säger dock Socialdemokraterna och Ylva Johansson nej till.

Prot. 2016/17:12
11 oktober

Svar på
interpellationer

Vi har också en låg andel enkla jobb i Sverige. Det innebär inte att de är lätta, men de kräver inte höga kvalifikationer. Det skulle regeringen fixa – man skulle skapa fler. Det har Mikael Damberg sagt, och det har Ylva Johansson sagt. Men då kommer det socialdemokratiska fackförbundet LO och säger nej, för de här jobben är inte tillräckligt fina och inte tillräckligt bra.

Hur blir det med de enkla jobben, Ylva Johansson? Är det Mikael Damberg, du och Stefan Löfven som bestämmer det, eller är det LO och Karl-Petter Thorwaldsson som driver regeringen framför sig?

Anf. 23 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Ett problem i sammanhanget, som jag ser det, är att det inte bara handlar om själva sakfrågan. Det känns som att man hela tiden försöker föra diskussionen till vissa politiska lösningar, och det brukar ofta landa i skattesänkningar och låglönesatsningar. Den inriktningen i politiken har ju provats under åtta år. Det fungerade faktiskt inte, och då är det dags att prova någonting nytt.

Det är klart att det är omöjligt att sia om vad som kommer att hända i framtiden. Hittills under dessa två år har det faktiskt gått åt rätt håll. Men vi kan titta historiskt, för där vet vi ju vad som hände med olika politiska inriktningar. Vi socialdemokrater hade ett kunskapslyft som handlade om att människor skulle komplettera sin utbildning. Många var arbetslösa, men det var även människor som redan hade ett jobb och som kände att de ville komplettera gymnasieutbildningen.

Vi blev utskrattade. Detta skulle inte lösa problemen på arbetsmarknaden. Det gjorde dock väldigt stor skillnad; man kan se hur vi halverade arbetslösheten under den perioden. De arbetslösa som gick Kunskapslyftet hade större chans att få jobb. Det var nämligen arbetskraftsbrist inom en del sektorer, på samma sätt som det är i dag. En del som hade haft ett jobb tidigare bestämde sig för att byta jobb. En del kompletterade sin utbildning ytterligare och gick vidare till högskola, och många av dem fick såklart jobb senare.

Vi har nu ett nytt kunskapslyft, precis som vi hade förut när vi hade för hög arbetslöshet. Historien har visat att den bästa ingången är att rusta för framtiden. Jag tror inte att vi kommer att behöva mindre kunskap i framtiden – snarare mer.

Däremot är det inte så enkelt som att det bara handlar om högre utbildning. Det handlar inte bara om högskolenivå. Jag har själv besökt ett intressant projekt i Malmö, nämligen hotellprojektet. Det har byggt på att nyanlända så snabbt som möjligt ska kunna jobba på hotell. Många av dem som var med i projektet hade erfarenhet av att jobba på hotell i sina hemländer. En del hade aldrig jobbat på hotell men skulle gärna vilja göra det.

De läste därför sfi, det vill säga svenska för invandrare, kopplat till hotellkunskap. Det innebar att de lärde sig svenska snabbare, eftersom de hade en stark motivation för att snabbt komma i jobb. Det innebar också att de snabbare kunde börja jobba, för de ord de lärde sig på svenska var speciellt inriktade mot hotelljobb. Man slog alltså två flugor i en smäll; det var snabb sfi, och deltagarna kom snabbt i jobb.

Det var också så att de allra flesta kom i jobb. De fick praktik på hotell runt om i Malmöområdet, och de allra flesta fick stanna kvar och jobba där. Det gick väldigt snabbt från att de kom till Sverige till att de kom ut i jobb. Man såg också att det kunde vara en stor tillgång att de hade ytterligare ett språk. När det till exempel var en rysk delegation på besök på ett hotell sprang man ut i köket och hämtade kocken som var ryss och kunde prata ryska. Det kunde alltså verkligen berika verksamheten.

Detta är bara ett av många projekt. I Malmö har man gått vidare inom till exempel restaurangnäringen, där vi också ser arbetskraftsbrist. Det har hittills varit väldigt positivt och framgångsrikt. Vi har precis startat någonting nytt som handlar om att man blir anställd på ett företag och får utbildning. Man får lön och utbildning, och man blandar praktik och teori. Man är anställd i två till tre år.

Dessa nya sätt att hjälpa folk så att de både lär sig svenska snabbare och kommer i jobb snabbare tycker jag är väldigt spännande. Det är inte alls så att vi bara satsar på högre utbildning, men någon form av utbildning behöver de flesta för att komma i arbete.

Anf. 24 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Det är en viktig debatt vi för här i dag. Det handlar om jobben, och det handlar om framtiden. Det handlar om framtiden för många hundratusentals människor. Ska de någonsin kunna få ett jobb eller inte? Det är det vi diskuterar.

Det är väl bra att vi får höra av Ylva Johansson om alla satsningar regeringen tänker göra. Det är nya åtgärder – kunskapslyft, extratjänster och traineejobb – och man för en aktiv arbetsmarknadspolitik, säger Ylva Johansson. Men i verkligheten just nu är allt detta ett fiasko. Det är faktiskt en tickande bomb som håller på att krekva under 2017 och 2018. Regeringen säger själv att den räknar med nära 1 miljon människor i utanförskap år 2020. Då går det ju inte att vara nöjd. Antalet inskrivna som har varit utan jobb i 6, 12 eller 24 månader har ökat sedan Ylva Johansson blev minister.

Då måste vi ju titta på vad regeringen säger sig vilja göra. Ja, det är en hel kader av åtgärder med ett antal platser hit och dit. Men vi är mitt i mandatperioden nu, och under den första halvan av mandatperioden har ingenting av detta lyckats. Varför inte? Det är ett misslyckande från regeringens sida. Samtidigt står man och tar åt sig äran för alla de jobb som har vuxit till tack vare att vi har gått in i en högkonjunktur. Högkonjunkturen började redan 2013–2014. Jobben växte till även under alliansregeringens sista år. Det är inget nytt som har tillkommit, utan det är en konjunkturfråga.

Regeringen saknar också en plan för integrationen. Det finns ingen särskild plan för hur alla dessa människor ska komma i jobb. Att hitta ett antal platser i utbildningar räcker inte. Som jag sa tidigare finns det inga särskilda propositioner om jobb.

När de egna expertorganen, som Konjunkturinstitutet, bedömer att regeringens politik har en negativ effekt på framväxten av nya jobb är det kris.

Traineejobben har misslyckats. Extratjänsterna har misslyckats. Vad är det som säger att kunskapslyft och allt det som räknas upp i svaret till Christian Holm Barenfeld skulle komma att lyckas? Det är en ren gissning. Ingenting av det vi har sett har lyckats.

Man har lovat en stor mängd tjänster, jobb och utbildningsplatser som inte har blivit verklighet. Under tiden växer kön på Arbetsförmedlingen av lågutbildade människor som söker jobb. Vad är regeringens svar på det problemet?

Ylva Johansson brukar påpeka att arbetsmarknadspolitiken ska bedömas efter resultaten. Jag är den första att erkänna att detta inte är lätt, men vad gör regeringen? Resultatet är ju 179 traineejobb och strax över tusen extratjänster. Det är resultatet – resten är ingenting som har med regeringens politik att göra.

Det gör att vi blir oroliga för framtiden. Antalet arbetslösa växer i de grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden. Det är en tickande bomb. Det krävs mycket kraftiga åtgärder. Det handlar inte om ett antal platser hit eller dit eller om löften om nya jobb som heter olika saker. Riktiga jobb är lösningen på framtidens utmaningar, och här har Sverige lång väg att gå.

Anf. 25 SERKAN KÖSE (S):

Herr talman! Jag kände att jag behövde gå in i denna diskussion efter att ha hört Katarina Brännström säga att regeringen inte har någon politik för integration.

Jag kanske inte ska använda Magnus Manhammars exempel vad gäller folkbildare – jag är själv folkbildare och har jobbat som ombudsman på ABF. Det är väldigt olyckligt att Moderaterna inte har följt diskussionen under det senaste halvåret.

Före Almedalsveckan presenterade statsminister Stefan Löfven och statsrådet Ibrahim Baylan – som har fått ett utökat ansvar vad gäller integrationsarbetet och att bryta segregationen – ett långsiktigt reformprogram för minskad segregation. Där pekar man tydligt på vikten av att människor i våra förorter eller i socialt utsatta områden får jobb. Man pekar på vikten av att de rustas för att klara av att ta de jobb som finns, det vill säga att de blir anställbara.

Vi måste se till att knäcka långtidsarbetslösheten, och vi behöver också lyfta skolorna och elevernas skolresultat. Precis som Hillevi Larsson påpekade är grundskolan och gymnasieskolan av väldigt stor betydelse när man ska skaffa jobb.

Men det handlar också om att stärka samhällsservicen och minska den trångboddhet som råder i många områden. Vi ska även stödja civilsamhället och arbeta för demokratiska värderingar.

Regeringen har presenterat ett batteri av åtgärder för att komma åt segregationen. Vi gör bedömningen att det finns segregation och att vi har socialt utsatta områden, men vi har också en plan för hur vi ska arbeta för att kunna ändra detta.

Det är viktigt att ha politisk vilja och att ha ett program för hur man ska tackla de stora utmaningar som vi står inför.

Jag tror att det är viktigt att vi tar till oss detta. Jag tror också att man bör fundera på det här med en tickande bomb. Det känns som att man på Moderaternas partikansli har tagit fram ett nytt angreppssätt och ett nytt sätt att definiera problemen.

En tickande bomb? Vi har styrt det här landet i två år, men vi fick ärva långtidsarbetslöshet, segregation och utanförskap. Det räcker inte med att åka till Husby och ta en selfie och tro att man kan bryta segregationen. Segregationen har de facto funnits där de senaste 20 åren, men den cementsades under de åtta år som borgarna styrde detta land och allt handlade om att sänka skatten och ingenting annat.

Anf. 26 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Debatten spretar åt flera olika håll.

Vi för en ekonomisk politik. Vi gör investeringar i infrastruktur och bostadsbyggande. Vi satsar rekordstora resurser på att bygga ut välfärden. Det privata näringslivet svarar med rekordstora investeringar i det privata näringslivet och nya jobb i både privat och offentlig verksamhet.

Vi har 100 000 lediga jobb på arbetsmarknaden, vilket är all-time-high. Betyder det att alla problem är lösta? Nej, men när Moderaterna säger att ingen vill anställa eller att det går dåligt för Sverige är det faktiskt inte sant. Det är många som vill anställa. Problemet i dag är att många arbetsgivare inte får tag i personer med rätt kompetens för de lediga jobben.

I det konjunkturläge vi just nu har skulle det vara alldeles galet att stimulera med breda, ofinansierade skattesänkningar. Det skulle kunna vara motiverat i ett läge med en lågkonjunktur, men i dagens konjunkturläge vore det en totalt felaktig politik. Nu är det satsningar på utbildning som gäller.

Många gånger kan arbetsgivaren dock inte vänta på att personen ska bli utbildad. Då är det en kombination av utbildning och arbete som gäller. Hillevi Larsson beskrev väldigt bra hur man måste jobba i varje bransch och hos varje arbetsgivare för att hitta lösningar. Ibland kan utbildningen ske på jobbet, ibland kan den ske i kombination med reguljär utbildning – allt för att man ska hitta vägar framåt där arbetsgivare får tag i personer med rätt kompetens och där arbetslösa kan få jobb.

Vi hör Moderaterna prata om utanförskapsområden. Jag följde Moderaternas presskonferens för någon vecka sedan. Där presenterade man hur utanförskapsområdena under Moderaternas tid i regeringen hade vuxit och blivit oerhört många fler. Detta är beklagligt. Det är ett allvarligt problem att vi har stora klyftor i Sverige och att de klyftorna ökade kraftigt under den borgerliga regeringstiden. Detta är ett stort hinder för Sveriges styrka och tillväxt, och det är en av de saker som vi behöver åtgärda.

Herr talman! Jag vill korrigera några saker som har sagts i debatten. Det är inte så att RUT-tjänsterna minskar. Tvärtom: RUT-avdragen ökar, vilket syns i budgeten. Det är en ökad utgift som syns på skatten när man gör RUT-avdrag. Det är alltså en sektor som växer, tvärt emot vad vi har fått höra här i debatten.

Det är inte heller sant att arbetslösheten ökar bland utrikes födda. Tvärtom har vi en ökad sysselsättningsgrad bland utrikes födda. Arbetslösheten sjunker generellt, och så även i den gruppen.

Vi ser att antalet inskrivna på Arbetsförmedlingen tydligt minskar utan etableringsuppdraget, inte minst de som har varit inskrivna länge. Men vad händer när vi lägger till dem som skrivs in i etableringsuppdraget? De är också inskrivna på Arbetsförmedlingen, vilket är helt rätt – de ska vara inskrivna på Arbetsförmedlingen. Med det sätt vi har att mäta de 24 månader man är inskriven i etableringsuppdraget hinner man dock bli långtidsarbetslös, som vi definierar det i fråga om inskrivningar, redan efter halva tiden.

Som jag ser det är det inget misslyckande att det tar 24 månader att etablera sig på arbetsmarknaden. Men jag ser det som ett misslyckande att vi inte lyckas hitta en plats på arbetsmarknaden åt fler människor inom den tvåårsperioden. Många lämnar etableringsuppdraget och går vidare till arbetslöshet. Det är därför vi behöver lägga om politiken.

Anf. 27 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Det var många kommentarer här, från ministern och – i vanlig ordning – från Hillevi Larsson med flera.

Jag vill vara tydlig med att jag i början av mitt förra inlägg sa att det på många sätt går bra för Sverige. Det går bra för många i Sverige. Problemet är att de som står långt ifrån arbetsmarknaden står allt längre bort ifrån den, och där står regeringen handfallen.

Det är delvis lågkonjunktur i riksdagens arbetsmarknadsutskott. Det kommer väldigt få förslag från ansvarig minister.

Det kan föreslås vissa skattesänkningar, och de kan vara bra. Vad Ylva Johansson inte säger är att regeringen väljer att behålla Alliansens största skattesänkning, nämligen den skattesänkning som såg till att den som arbetar och har en inkomst får behålla mer pengar i plånboken. För dem med lägst inkomster och medelinkomster innebar det ungefär en extra månadslön per år. Men det är inte bara det, utan det är också den åtgärd som bedöms vara den mest effektiva åtgärden av alla åtgärder för att skapa fler jobb.

Vi kan också konstatera att Alliansens nystartsjobb skapade fler nya jobb under det första året än vad Ylva Johanssons samlade satsningar har gjort än så länge.

Kom ihåg de 179 av de 32 000 utlovade traineejobben! Jag kommer själv från Värmland. Där har, om jag har rätt siffror, två värmlänningar fått del av Ylva Johanssons satsning på traineejobb. Av de 20 000 extratjänsterna har det blivit 1 000.

Man försämrar inte RUT, säger Ylva Johansson. Men man drar ned skatteavdraget från 50 000 till 25 000 per år. På grund av att Alliansen satte press på regeringen och gjorde en migrationsöverenskommelse breddades RUT-avdraget till att omfatta fler sektorer. Och vi kan vara ärliga med att det inte var ett önskemål och något som drevs av regeringen och Ylva Johansson. Det var något som Alliansen drev.

Vi föreslår nu en tredubbling av regeringens förslag om 25 000 till 75 000, just för att RUT-avdraget gjorde en svart marknad vit och skapade många nya företag, och det var många som fick sitt första arbete. En stor del av dessa arbeten klassificeras som enkla jobb, som den här interpellationen handlar om.

Regeringen har ju sagt att de enkla jobben ska bli fler. Det socialdemokratiska fackförbundet LO, som har makt i Socialdemokraterna, säger nej.

Min fråga till ministern är därför: Kommer det att levereras fler enkla jobb? Är det Ylva Johansson, Mikael Damberg och Stefan Löfven med kollegor som bestämmer över regeringen, eller ska vi låta LO och Karl-Petter Thorwaldsson sätta agendan för regeringen? Det är min konkreta fråga, för vad gör regeringen för att de enkla jobben ska bli fler?

Prot. 2016/17:12

11 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 28 HILLEVI LARSSON (S):

Herr talman! Man får väl börja med att tala om vad man menar med enkla jobb. Vi socialdemokrater har ingenting emot att människor arbetar med sådant som kräver en kortare utbildning, absolut inte, däremot om det handlar om lönesänkningar. Det blir ju problematiskt om de arbetar heltid och inte kan försörja sig på sin lön. Talet om att det ska löna sig att arbeta gäller ju inte i så fall. Det kan innebära att man får söka försörjningsstöd när man har ett heltidsjobb. Den vägen tror jag leder åt alldeles fel håll.

Vi kan titta på hur det ser ut i till exempel USA. Där finns det människor som tvingas att ha två till tre jobb och som jobbar nästan dygnet runt, året runt. De har väldigt lång arbetstid men väldigt låga löner. De kan leva i fattigdom trots att de jobbar hela tiden. Frågan är: Är det i den riktningen vi vill gå? Jag tror inte det. Det är ingen framgångsväg, utan målet måste självklart vara full sysselsättning men också att människor ska ha en lön som går att leva på.

Har vi väl börjat gå i en riktning mot lägre löner leder det åt fel håll. Ska vi då också ha marknadshyror blir det ännu svårare. Man måste kunna betala sin hyra och man måste kunna försörja sig på sitt arbete.

Däremot är det självklart så att man inte behöver ha jättelång utbildning för en del jobb. Ylva Johansson har ju själv redovisat extratjänster, som tidigare kallades plusjobb, vilka förstärker välfärden. Extratjänsterna kan vara att man går ut med äldre eller att man är rastvakt på en skola. De ska inte ersätta befintliga tjänster – vi behöver tvärtom ha fler befintliga tjänster – men det handlar om tjänster där man kan utföra andra arbetsuppgifter. Men man ska ha en avtalsenlig lön. De flesta behöver också utbildning för att få jobb. Det tål att upprepas.

Anf. 29 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Herr talman! Ylva Johansson säger att det är all-time-high när det gäller efterfrågan på jobb. Det är det säkert också, och det är jättebra. Men de jobb som nu tillkommer är ju alldeles för få för dem som saknar utbildning och som står långt från arbetsmarknaden. Det är väl det vi ska fokusera på här i dag, inte på det som går bra, på människor som får jobb inom ett par månader. Det är liksom inget stort problem.

Arbetslösheten har faktiskt ökat på ett år, Ylva Johansson, bland dem som är utrikes födda. Det är ingen jätteökning i procent, men antalet är stort. Den har ökat från 21,4 procent till 21,6 procent. Det är ett faktum, så det tycker jag att vi ska förhålla oss till.

Antalet arbetslösa ungdomar med låg utbildning har bara minskat med 500 på två år. Det är en väldigt stor grupp som är en jätteutmaning, likaså utrikes födda kvinnor, som Ylva Johansson också framhåller att det går bra för. Sysselsättningsgraden för dem var förra året 63,4 procent jämfört med över 85 procent för inrikes födda kvinnor. Det är ju ett jätteglopp! Det är dessa som har svårast att få jobb som vi är oroliga för, då det saknas tillräckliga reformer och insatser från regeringen.

Av alla dem som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen har andelen arbetslösa ungdomar med låg utbildning ökat från 24 procent till 32 procent. Det är en jätteutmaning.

Vad är det då som har hänt? Jo, det är ett antal traineejobb och några extratjänster. Det är facit av regeringens första två år vid makten. Man satte jättemycket på utbildningskontrakt, men det har inte blivit mer än 1 500.

Varför ska vi tro på att de enorma satsningar på reformer som nu nämns här ska bli lyckade när ingenting hittills har lyckats? Därav vår oro, Ylva Johansson.

Anf. 30 SERKAN KÖSE (S):

Herr talman! Jag tror att vi alla är överens om att vi har utmaningar och att de behöver hanteras. Ylva Johansson med flera har presenterat ett batteri av åtgärder för att hantera dessa utmaningar på arbetsmarknaden.

Det är olika förutsättningar för olika grupper. Därför gör regeringen enorma satsningar för att möta de olika gruppernas behov.

Jag är glad över Arbetsförmedlingens pressmeddelande i dag, som visar på en fortsatt minskning av arbetslösheten bland unga. Det tror jag är viktigt att titta på.

Vi har nu den lägsta ungdomsarbetslösheten på åtta år. Det går bra för ungdomar, och det ska vi vara glada och stolta över. Men vi är inte riktigt nöjda. Vi har väldigt många unga som fortfarande befinner sig utanför arbetsmarknaden. Framför allt handlar det om att skapa förutsättningar för dem att få en bra utbildning. Det handlar också om att öka deras anställbarhet så att de kan ta de jobb som finns på arbetsmarknaden.

Därför tror inte jag och vårt parti att låga löner eller så kallade enkla jobb är lösningen för att öka dessa ungdomars möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden.

Vi tror på utbildning och på att skapa andra förutsättningar, så att de här ungdomarna får en chans att komma ut på arbetsmarknaden och få en lön att leva på. Sverige och vi kommer aldrig att tjäna på att ungdomarna blir fattigare eller får sämre villkor på arbetsmarknaden och enklare kan bli avskedade från sina arbeten.

Anf. 31 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Herr talman! Katarina Brännström är så upprörd över detta att vi ska utbilda och tycker att vi i stället borde se till att de människor som inte har utbildning ska kunna få så kallade enkla jobb utan utbildning. Jag tror att vi behöver båda delarna.

Varför är det då så viktigt med utbildning? Jo, därför att vi i dag har 100 000 lediga jobb. Alla dessa kräver inte kvalificerad utbildning eller yrkesutbildning, men många gör det.

Om vi inte utbildar arbetslösa för dessa jobb kommer arbetsgivaren att stå kvar med sina tomma platser. Då bryter vi högkonjunkturen, och vi kommer att få en sämre ekonomisk utveckling än vad vi annars skulle ha haft. Företag kommer att tvingas tacka nej till order, och välfärden kommer inte att kunna upprätthålla kvaliteten. Det för också med sig brister i den övriga ekonomin.

Utbildning är tvåsidigt. Å ena sidan handlar det om att individen ska kunna få jobbet, å andra sidan handlar det om att arbetsgivaren ska få en person som kan göra jobbet.

Därför är dessa frågor inte utbytbara mot varandra.

Jag lyssnade noga, Christian Holm Barenfeld, och tolkar det som att Moderaterna tycker att regeringen för en klok ekonomisk politik. Du är dock kritisk till att inte fler ungdomar med gymnasieutbildning är i arbetsmarknadspolitiska åtgärder utan i stället i reguljär utbildning. Det var ungefär så du sa: Den ekonomiska politiken är bra, men det är ett problem att det är så få traineejobb.

Då står vi varandra ganska nära, utom att jag inte tycker att ungdomar ska vara i arbetsmarknadspolitiska åtgärder om de har möjlighet att få ett arbete utan stöd från samhället. Det tycker jag är bättre.

Men de ungdomar som behöver stöd ska givetvis få det. Därför behöver vi göra om, för ungdomar med gymnasiekompetens är inte längre en grupp med hög arbetslöshet.

Jag får frågan om hur vi ser på enkla jobb, och jag ska försöka svara seriöst på den. Min och regeringens uppfattning är att vi behöver fler jobb som blir instegsjobb för dem som har låga kvalifikationer och som inte i tillräcklig utsträckning kan konkurrera om de jobb som finns reguljärt på arbetsmarknaden i dag. Det är personer med kort utbildning eller med liten eller ingen arbetslivserfarenhet.

Därför behövs det fler jobb med låga kvalifikationskrav som blir ett steg in på arbetsmarknaden för dessa personer. Det handlar inte om en sorts jobb utan säkert flera sorters jobb.

Christian Holm Barenfeld lyfter ofta fram RUT-jobb, och det är möjligt att det är en väg in. En hel del tyder på det.

Vi gör nu förändringar av nystartsjobben, vilket kraftigt påverkar lönekostnaden för dem som står långt från arbetsmarknaden. Vi bygger ut och förändrar systemet med extratjänster. Här har vi nu ett avtal mellan parterna om villkoren för detta. Vi tittar på att införa matchningsanställningar eller något i linje med de matchningsanställningar som är föreslagna av utredningen, och vi skapar moderna beredskapsjobb.

Vi kommer säkert att behöva göra mer för att personer som har svårt att komma in på arbetsmarknaden ska komma in på sitt första jobb.

Jag säger dock nej till en utveckling där enkla jobb blir en växande del av svensk ekonomi. Jag tror att det är en återvändsgränd för Sverige. Vi kommer inte att kunna konkurrera kraftfullt och framgångsrikt i en global konkurrens om vi satsar på en allt större andel jobb med låga kvalifikationskrav som ett egenvärde. Jag ser inte att det är en väg framåt.

Låt mig säga igen: Den som vill ha lägre löner får välja en annan regering.

Anf. 32 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Herr talman! Bara så att det inte råder några tvivel: Jag ”endorsade” inte regeringens politik, och jag tycker inte att den är tillräckligt ansvarsfull. Däremot sa jag att det var ansvarsfullt och klokt att bevara jobbskatteavdragen, som alliansregeringen införde, för att de skapade fler jobb och gav mer i plånboken till vanligt folk med låga och medelhöga inkomster. Det är bra.

Det är inte helt enkelt att få en klar bild av vad Socialdemokraterna och regeringen vill.

Normalt sett brukar det vara svårt att veta, utifrån att det kan låta olika från Socialdemokraterna och Miljöpartiet och att Vänsterpartiet därefter kommer och säger något helt annat och att det är där man måste förankra det.

Men i detta läge svarar Ylva Johansson till slut lite om de enkla jobben medan Hillevi Larsson tydligt säger att hon inte vill ha dem eftersom de är dåliga och ger lägre löner, och Serkan Köse kallar dem ”så kallade enkla jobb”. LO vill inte heller ha dem, och vi är alla medvetna om LO:s inflytande på Socialdemokraterna, inte minst när det gäller arbetsmarknadspolitiken.

Vi har kommande utmaningar. Det är inga smågrejer. Just nu väntar 143 000 personer på besked från Migrationsverket om uppehållstillstånd. Inom några år kommer vi att ha ca 300 000 anknytningsärenden. Till det ska läggas alla dem som redan i dag befinner sig i Arbetsförmedlingens register, både svenskfödda och nyanlända. Hälften av dem som är inskrivna på Arbetsförmedlingen har grundskoleutbildning eller lägre.

Vi kommer inte att snabbt kunna göra alla dem till civilingenjörer, läkare eller civilekonomer, utan vi behöver snabbare och enklare steg in. Här är enkla jobb en del. Det står inte i konflikt med att vi satsar på spetskompetens och annat för att utveckla Sverige.

Det är bra om regeringen levererar och inte bara pratar.

Anf. 33 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Utmaningarna är stora, men de är möjliga att hantera. Några viktiga nycklar är fokus på jobb från första dagen, tidiga insatser, utbildning och träning i svenska redan från dag ett för nyanlända, nya möjligheter till utbildning och flera olika typer av möjligheter till utbildning för alla dem som på olika sätt behöver det för att kunna få ett jobb.

Herr talman! Det finns en blind fläck hos Moderaterna. Det är de vanliga LO-jobben, som kräver en yrkesutbildning. Christian Holm Barenfeld säger att alla inte kan bli civilingenjörer och läkare och alltså behövs jobb utan kvalifikationskrav. Men det finns ett stort spann däremellan, Christian Holm Barenfeld. Vi har jättestort behov av undersköterskor, byggnadsarbetare, elektriker, kranförare, fordonsmekaniker, bussförare och kockar.

En lång rad vanliga LO-yrken kräver utbildning och specialiserad kompetens, men de kräver inte jättelång utbildning. Det är här regeringen satsar. Vi vill utbilda personer som kan ta jobben där det är stor efterfrågan. Här är det mycket realistiskt att kunna utbilda personer, även den som har kort skolbakgrund.

Vi har självklart stora utmaningar, men när vi talar om de enkla jobben vore det bra om Moderaterna såg bjälken i sitt eget öga. När ni styrde införde ni vårdnadsbidrag. Att vara förälder och på heltid ta hand om barn är inget enkelt jobb, men det är ett jobb med låga kvalifikationskrav. Det blev en riktig kvinnofälla, framför allt för kvinnor med låg eller kort utbildningsbakgrund och utrikes födda. Den fällan har vi tagit bort. Nu är det fokus på jobb på arbetsmarknaden.

Anf. 34 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA
JOHANSSON (S):

Herr talman! Elisabeth Svantesson har frågat mig hur jag avser att förbättra styrningen av programmet Förberedande och orienterande utbildning samt hur jag säkerställer att de arbetsmarknadspolitiska programmen har en god effekt.

Riksrevisionen har lämnat en granskningsrapport om förberedande och orienterande utbildning. Alla granskningsrapporter från Riksrevisionen hanteras genom att riksdagen lämnar över rapporten till regeringen, som återkommer med en skrivelse. Eftersom regeringen ännu inte har lämnat någon skrivelse över denna rapport ber jag att få återkomma till riksdagen i denna fråga.

Det är viktigt för regeringen att arbetsmarknadspolitiska program får god effekt både för samhället och för individen. Kunskap om insatsernas effekter bidrar till arbetet med att utveckla både politikens utformning och Arbetsförmedlingens verksamhet. Arbetsförmedlingen har därför ett uppdrag i sin instruktion att analysera, följa upp och utvärdera hur myndighetens verksamhet och de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna påverkar arbetsmarknadens funktionssätt.

Regeringen följer utvecklingen av arbetsmarknadspolitiken genom rapporter och analyser från i första hand Arbetsförmedlingen men även från andra myndigheter som IFAU och Statskontoret samt universitet och högskolor och internationell forskning. IFAU:s översikt över arbetsmarknadspolitiken effekter från 2011 och Arbetsförmedlingens årliga arbetsmarknadsrapporter är exempel på sådan rapportering. Dessa rapporter visar att resultaten behöver förbättras.

Arbetsförmedlingens arbetsmarknadsrapport för 2016 visar att resultaten för de arbetsmarknadspolitiska programmen varierar. Under alliansregeringen fick Arbetsförmedlingen i uppdrag att prioritera arbetssökande som står långt från arbetsmarknaden. I rapporten skriver Arbetsförmedlingen att man ser detta som en delförklaring till att resultaten när det gäller arbetsmarknadsutbildningen har fallit.

Regeringen har som målsättning att individen ska få det stöd som hon eller han behöver för att komma närmare ett arbete. Regeringen avser exempelvis att göra det möjligt för ungdomar att i större utsträckning ta del av insatser utifrån individens behov före inträdet i jobbgarantin för ungdomar och att förbättra möjligheten att arbeta med fördjupat stöd utifrån individuella behov inom etableringsuppdraget.

I budgetpropositionen för 2017 föreslår regeringen att tydligare krav på resultat efter avslutad arbetsmarknadsutbildning ska utvecklas. För att bidra till en effektivare arbetsmarknadspolitik och därmed lägre arbetslöshet har regeringen också förenklat och förtydligat det arbetsmarknadspolitiska regelverket, förbättrat förutsättningarna för lokal samverkan, till exempel med kommuner och landsting, infört ökade möjligheter för arbetslösa att kombinera arbete med utbildning samt förändrat styrningen av Arbetsförmedlingen, bland annat genom ett ökat fokus på resultat och minskning av detaljstyrningen.

Arbetsförmedlingen ska också kunna matcha arbetssökande som står närmare arbetsmarknaden. Denna omläggning av arbetsmarknadspolitiken fortsätter.

Anf. 35 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Tack, arbetsmarknadsministern, för svaret!

Jag vill börja med att under några sekunder anknyta till den förra interpellationsdebatten ni hade här, om utbildning. Ja, vi moderater tycker att utbildning är viktigt. Det är därför vi satsar lika mycket som regeringen på den reguljära utbildningen. Det kommer att behövas många långa och korta yrkesutbildningar framöver, men vi ser en lucka när det gäller alla människor som inte kommer att ta dessa utbildningar. Där behövs fler insatser.

Det får bli ett slags P3-övergång till interpellationsdebatten, herr talman. Jag skrev interpellationen när Riksrevisionens rapport kom för mindre än en månad sedan. Rapporten handlar om effekterna av förberedande utbildning som Arbetsförmedlingen ger.

Vi lägger enormt mycket pengar på arbetsmarknadspolitik i Sverige för att stötta människor att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Det tror jag i grunden är väldigt bra. Ser man det i stort är det uppemot 80 miljarder. Räknar man bort a-kassan blir det ungefär 55 miljarder. Man kan räkna bort andra ersättningar för att komma ned, men enbart Arbetsförmedlingen, programinsatserna och etableringsinsatserna står för ungefär 25 miljarder kronor. Det är enormt mycket pengar, lika mycket som polisen och Säpo kostar på ett år.

Vi har ett uppdrag i riksdagen att följa om pengarna används på bästa sätt. Vet vi att de gör det, och hur kan man tillgodose det? Arbetsmarknadsministern har såklart ett stort ansvar för att se till att de gör det.

När man läser Riksrevisionens rapport ser man tydligt att vi vet väldigt lite när det gäller de förberedande utbildningarna och insatserna. Det blir närmare 2 miljarder på ett år, vilket minst sagt är mycket pengar, förutom all arbetsmarknadsutbildning. En arbetsförmedlare har liten kontroll över vad de innehåller. Man vet väldigt lite om effekten, men ändå anvisas många människor till dessa insatser. Det gör mig orolig, och det är därför jag ställer frågan: Hur kan regeringen, i det här fallet Ylva Johansson, säkerställa att effekterna blir bättre?

Detsamma gäller arbetsmarknadsutbildning. Där vet vi mer, för vi vet vilken typ av utbildning det är. Men insatserna är inte särskilt effektiva. Och det finns enormt många andra insatser som ges varje dag till många människor som behöver det men där vi faktiskt inte känner till resultaten.

Detta är inte en diskussion om vilken politik som är bäst generellt utan om hur vi säkerställer effekten. Hur säkerställer vi att rätt person får rätt insats? Om inte ens arbetsförmedlarna vet till exempel vad den förberedande utbildningen innehåller, hur ska då någon annan kunna veta det? I rapporten står att man inte har något tydligt mål för detta. Jag antar att regeringen inte har något särskilt mål. Arbetsförmedlingen har inget mål. Man vet helt enkelt inte vad effekten blir, och det är bekymmersamt.

Det är därför jag har väckt denna fråga, och jag vill gärna veta vad arbetsmarknadsministern tänker göra när det gäller utbildningen och alla andra insatser. Hur kan ni säkerställa att alla miljarder som svenska skattebetalare lägger på att människor ska komma i arbete används effektivt, Ylva Johansson?

Herr talman! Det är en mycket seriös och viktig fråga som Elisabeth Svantesson har ställt.

Detta är lite grann en nyckel. Det är riktigt att vi lägger stora resurser på arbetsmarknadspolitiken, och vi måste kunna säkerställa att de ger effekt. Jag tycker inte att vi i tillräckligt stor utsträckning kan göra det i dag. Därför krävs förändringar.

Man måste definiera vad effekt är. Vad är det att ha gott resultat? Vi har precis haft tre interpellationsdebatter där jag försökte hävda att gott resultat inte enbart kan mätas i att så många människor som möjligt deltar i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Det *kan* vara ett bra resultat, men det är inte nödvändigtvis så. Det kan också vara en undanträngningseffekt att ha människor i åtgärder när de hade kunnat få ett annat arbete eller att man subventionerar jobb som inte hade behövt subventioneras i ett visst läge eller i en viss bransch.

Det är alltid svårt att säga vad en insats bästa resultat och effektivitet är. Det är alldeles uppenbart att det är väldigt mycket vi behöver lära oss av andra när det gäller hur man mäter och följer upp.

Som jag sa i mitt svar kommer jag att återkomma med regeringens svar på Riksrevisionens skrivelse, men en sak som slog mig när jag tog del av deras granskning var att inte heller Riksrevisionen hade någon som helst uppfattning om vad som är ett gott resultat och vad man egentligen efterfrågade från Arbetsförmedlingen. Lite grann var det så att Riksrevisionen efterfrågade allmänna system utan att riktigt kunna svara på vilka system som i så fall skulle kunna säkerställa att man når resultat. Den vägen kommer vi inte fullt ut att komma fram på, utan det kommer nog att krävas en del annat.

Herr talman! Jag reste förra veckan, tror jag att det var, till OECD i syfte att ägna en heldag åt att tillsammans med några av OECD:s duktigaste chefer och tjänstemän ta del av vilka lärdomar som kan vara relevanta för Sverige utifrån OECD:s omfattande studier och granskningar av andra länder. Nu var det särskilt inriktat på etablering av nyanlända på arbetsmarknaden. Det är ett sätt att se hur man kan lära av andra länders sätt att följa upp och se vilka saker som fungerar.

En sak som blev uppenbart där var att det finns god evidens från OECD på att arbetsförmedlingar eller motsvarande myndigheter måste fokusera även på dem som står nära arbetsmarknaden och jobba med dem. Annars kommer man att få dåligt resultat också för dem som står långt från arbetsmarknaden. Det är ett exempel på en viktig lärdom som vi bör använda i Sverige.

Vi har tillsatt en utredning som handlar om hur hela den statliga arbetsmarknadspolitiken ska kunna fungera bättre. Utredningen leds av Cecilia Fahlberg, som har att titta på denna svåra fråga. Ytterst handlar det om vad inom arbetsmarknadspolitiken som skattebetalarnas pengar ska satsas på som är försvarbart och tillräckligt effektivt för att man ska vilja göra satsningen. Det är en av de frågor som utredningen tittar på.

Sedan följer vi regelbundet – hela tiden – arbetet med resultatuppföljning. Jag har lagt om styrningen av Arbetsförmedlingen så att vi nu styr

Svar på
interpellationer

mot resultat, men jag ska ärligt säga att det återstår en hel del innan styrningen fungerar fullt ut så att det verkligen är resultat som levereras från Arbetsförmedlingen.

Detta är ett mycket viktigt område, både när det gäller att följa upp och att kontinuerligt göra reformer och förbättringar. Jag är glad att Elisabeth Svantesson väcker denna fråga. Jag tror att vi har ett gemensamt intresse av att få en ökad effektivitet inom arbetsmarknadspolitiken.

Anf. 37 ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Det är som sagt viktigt att vi vet hur vi använder pengarna. Jag är glad att regeringen till slut lyssnade på riksdagens två tillkännagivanden och plockade upp utredningen om AF. För mig är inte detta en diskussion om AF generellt. Det finns mycket att säga om Arbetsförmedlingen, men det handlar mer om de insatser som de enskilda personerna får.

Man måste såklart alltid fråga sig vad målet med de olika insatserna är. I det här fallet, när det gäller det som Riksrevisionen har utrett, vet ingen ens vad som är målet. Inte ens regeringen eller Arbetsförmedlingen verkar veta vad målet är. Man måste ju först och främst veta vad man vill med olika typer av insatser.

Sedan måste man fundera på hur man når dit och vilken typ av styrning man ska ha. Jag har många gånger hört Ylva Johansson tala om att man inte längre detaljstyr Arbetsförmedlingen. Jag tror att det är bra att detaljstyrningen minskar. Vi började göra det. Det fanns en del från regeringen, även tidigare, där vi styrde för hårt, men också den interna styrningen på Arbetsförmedlingen har varit väldigt hård genom åren.

Om man väljer att ha som mål att minska detaljstyrningen ställer det väldigt höga krav på uppföljning och utvärdering. Det blir svårt att veta vad som fungerar väl och vad som inte gör det om man minskar detaljstyrningen och säger att man försöker styra mot något slags mål – vilka de är har jag inte riktigt fått klart för mig – och om man dessutom, i andra änden, säger att man inte följer upp så mycket längre utan lämnar över hela verktyglådan i arbetsförmedlarnas händer. Det är den här magkänslan som gör mig lite orolig.

Tror jag då inte att arbetsförmedlarna kan göra goda bedömningar? Det tror jag absolut! Men låt oss komma ihåg att det finns tusentals arbetsförmedlare där ute. Många är rätt nya, och det skriver också Statskontoret i sin rapport. Typexemplet för en ny arbetsförmedlare är en 27-årig nyutbildad beteendevetare. Det är inte alltid enkelt då. Man har inte gått någon treårig arbetsförmedlingsutbildning på universitetet, utan man har en annan utbildning med sig, och så ska man möta människor i olika situationer och kunna ge dem de bästa insatserna.

Här behövs en styrning så att man faktiskt vet vad som ger effekt, ett bedömningsverktyg och att man faktiskt styr mot just det som den här personen behöver. Det ger också en trygghet för arbetsförmedlarna.

Brå kom med en rapport för inte så länge sedan som säger att 42 procent av all personal på AF har upplevt en viss påverkan bara det senaste året där den som är arbetslös försöker påverka arbetsförmedlarens tjänstutövning.

Javisst, jag tror att vi inte ska ha för mycket detaljstyrning, men man måste veta vad man vill och hur man når dit så att arbetsförmedlaren har en trygghet i att veta vad som faktiskt gäller.

I det här arbetet hoppas jag att regeringen tänker till och att man inte både släpper styrningen helt – så tycker jag att det känns ibland – och samtidigt inte följer upp. Det har kommit tio åiterrapporter hittills i år. Det kanske är en bra nivå, jag ska låta det vara osagt, men det finns en risk att om man släpper styrningen och samtidigt inte följer upp använder man inte skattebetalarnas pengar på bästa sätt.

Anf. 38 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA

JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är självklart att Arbetsförmedlingens resultat ska mätas utifrån de mål som finns för Arbetsförmedlingens verksamhet. De är att öka matchningen och funktionssättet på arbetsmarknaden, att minska arbetslösheten, särskilt med fokus på långtidsarbetslösa och unga, och att se till att nyanlända kommer i arbete eller utbildning. Jag har dem inte framför mig nu, men ungefär så ser målen ut. Det är det man styr mot.

Det låter lite grann på Elisabeth Svantesson som att regeringen på något vis skulle ha minskat på uppföljningen. Det är inte sant. Regeringen följer upp och har åiterrapporteringar från Arbetsförmedlingen. Men jag vill ändå gärna säga: Följer vi upp tillräckligt bra och tillräckligt effektivt? Det är jag inte säker på. Jag tror att det finns utrymme för förbättringar inom detta område.

Jag vill också säga att de här granskningarna som kommer från Riksrevisionen, och även den här senaste, i huvudsak granskar tiden innan jag tillträdde. Det är så Riksrevisionen arbetar. Men det har inte skett någon radikal förbättring sedan dess heller, utan det här är någonting som vi måste arbeta med.

Det här är alltså frågor som man måste ta på allvar. De är svåra att uppnå. Det är stora pengar det handlar om, och därför måste det tas på mycket stort allvar att nå en bättre uppföljning.

Elisabeth Svantesson pekar på ett viktigt område, och det är AF:s interna utbildning. Eftersom man inte kan gå någon utbildning på universitetet för att bli arbetsförmedlare – och det kanske man inte heller bör kunna – ställs det mycket höga krav på den interna utbildningen inom Arbetsförmedlingen. Detta är ett av de områden som Arbetsförmedlingen själv har definierat som svagt. Under flera års tid har man inte hunnit eller mäktat med att ha en tillräckligt bra intern utbildning.

Det är väl ingen grov gissning att det förmodligen återspeglas i en sämre effektivitet. I allmänhet brukar relevant utbildning leda till att man kan göra jobbet bättre och effektivare.

Det här är alltså ett område som myndigheten redan jobbar med och som är väldigt viktigt.

Fru talman! Jag vill ha en sak förd till protokollet. Elisabeth Svantesson inledde med att säga att Moderaterna har svängt i synen på reguljär utbildning, och jag välkomnar det. Ett av de områden som Arbetsförmedlingen själv uppger kräver stora satsningar på vidareutbildning av personalen. Under flera års tid har man inte haft i uppgift att matcha och motivera människor för reguljär utbildning. Nu ska man göra det, och det finns nya möjligheter att göra det eftersom det finns fler utbildningsplatser och fler

vägar in i arbete och kombinationer av utbildning och arbete. Det här är någonting som naturligtvis måste förbättras så att fler människor kan komma in den vägen och få ordentligt fotfäste på arbetsmarknaden.

Som sagt, det här är ett viktigt reformområde. Vi är verkligen inte framme vid en situation som jag känner mig nöjd med, utan mer behöver göras. Det är också ett svårt område, men det finns ingen anledning att ducka för det. Det är stora pengar det handlar om – det är skattebetalarnas pengar – och det är för samhället oerhört viktiga funktioner det handlar om: att ha en effektiv arbetsförmedling och en väl fungerande arbetsmarknad.

Det här kan jag alltså lova Elisabeth Svantesson är ett område som jag prioriterar och kommer att fortsätta prioritera.

Anf. 39 ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Låt mig använda mina två sista anförandeminuter till att skicka med några tips till arbetsmarknadsministern om två områden där jag tycker att regeringen ska göra någonting mycket konkret när det gäller arbetsmarknadsinsatser.

Det handlar om arbetsmarknadsutbildningen som regeringen lägger 1,8–1,9 miljarder på varje år när vi vet att resultaten är minst sagt dåliga. Gör om den! Rikta den mot arbetsgivarna. Låt arbetsgivarna vara med i urvalsprocessen, påverka utbildningsinnehållet och se till att det blir mer regionalt, så kommer det att bli en bättre träffsäkerhet.

Den andra delen som jag tycker att arbetsmarknadsministern bör göra om genast är att alla dessa lönestöd borde bli ett i stället. Vi har tagit fram en modell där man minskar antalet från åtta till ett. Det gör det enklare att använda, ger en bättre träffsäkerhet och blir då också lättare att utvärdera. Det är lättare att följa upp och utvärdera ett stöd än åtta nio stycken.

Det var två tips på vägen till arbetsmarknadsministern för att använda skattebetalarnas pengar bättre och fler ska ha större chans att komma i arbete – det senare främst såklart.

Anf. 40 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag kan glädja Elisabeth Svantesson med att båda de här sakerna redan är på gång. Som man kunde läsa i budgeten utvecklar vi nu nya krav på kvaliteten och resultaten i arbetsmarknadsutbildningen. De resultatkrav som fanns togs ju bort av den gamla regeringen, och då föll resultaten dramatiskt. Nu utvecklar vi nya krav. Redan i dag arbetar man med – den förändringen har pågått sedan jag tillträdde – att rikta arbetsmarknadsutbildningarna mot arbetsgivarnas behov där arbetsgivarna har möjlighet att både påverka utformningen och urvalet av vilka som ska gå arbetsmarknadsutbildningarna. Det är viktigt för att det här faktiskt ska leda till arbete.

Det andra gäller förenkling och sammanslagning av anställningsstöden, vilket var en av de saker som jag också krävde i opposition och som jag satte igång ett arbete med när jag tillträdde.

Jag ska ärligt säga att det har varit något svårare än jag faktiskt trodde. Därför måste vi göra några omtag. Arbetsförmedlingen kom ju med ett förslag som ganska kraftigt förenklade anställningsstöden från Arbetsförmedlingens perspektiv. Dessvärre var det inte på ett sätt som arbetsgivarna

kanske uppfattade som en förenkling. Det ska ju vara ett förslag som förklarar både från arbetsgivarnas perspektiv, för arbetsförmedlarna som ska handlägga ärendena och naturligtvis för de enskilda individerna som har möjlighet att tillgodogöra sig de olika anställningsstöden.

Där har vi alltså satt igång ett internt arbete för att ta fram förslag. Det är alltså på gång.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2016/17:12
11 oktober

Svar på
interpellationer

§ 19 Svar på interpellation 2016/17:7 om hot mot mindre kommuners energirådgivning

Anf. 41 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Rickard Nordin har frågat mig hur jag ser på att förslaget om en förändrad fördelning av medel till energi- och klimatrådgivningen.

Precis som interpellanten skriver har statligt stöd för kommunal energirådgivning funnits en längre tid. Rådgivningens nuvarande form härstammar från 1997, och verksamheten har utvecklats kontinuerligt sedan dess, både i form av målgrupper och sakområden.

År 2013 avsatte den dåvarande regeringen medel för en extern utvärdering av statliga insatser för energieffektivisering där den kommunala energi- och klimatrådgivningen ingår. Utvärderingen pekade på att rådgivningen är av varierande kvalitet med märkbara skillnader, att det finns otydlighet kring uppdraget och dess målgrupper samt att uppföljningen är bristfällig. Utvärderingen visade alltså på ett behov av att se över och konkretisera energi- och klimatrådgivningens uppgifter, ansvarsområden och arbetssätt.

Den nuvarande regeringen gick därefter vidare och gav Statens energimyndighet i uppdrag att senast vid utgången av april 2015 lämna förslag till utformning och inriktning på den kommunala energi- och klimatrådgivningen framöver. Regeringen beslutade efter remittering av myndighetens förslag, och med beaktande av remissinstansernas synpunkter, om en ny förordning (2016:385) om bidrag till kommunal energi- och klimatrådgivning. Enligt förordningen bemyndigas Energimyndigheten att meddela föreskrifter om bland annat bidragets storlek.

Energimyndighetens nyligen publicerade föreskrifter medför en ökad differentiering av det bidrag som kan sökas av kommunerna, så att kommuner med många invånare och hög energianvändning kan erhålla mer stöd än kommuner med färre invånare och lägre energianvändning. Detta är önskvärt då det ger rådgivningen förutsättningar att bli mer kostnadseffektiv.

Från regeringens sida har vi varit tydliga med vikten av att även medborgare i mindre glesbygdskommuner har tillgång till oberoende energi- och klimatrådgivning av hög kvalitet. Det är också därför regeringen har gett Energimyndigheten i uppdrag att ha ett särskilt fokus på dessa frågor.

I föreskrifterna presenterar myndigheten en modell där samarbetande glesbygdskommuner per automatik blir berättigade till ett särskilt glesbygdsstöd utöver basnivån. Dessutom kan glesbygdskommunerna söka ett

resebidrag. Till detta ska läggas att medel, som kan sökas av samtliga kommuner, avsätts för särskilda insatsprojekt. Det stämmer således inte att en mindre glesbygdskommun endast har möjlighet att erhålla 50 000 kronor, utan den totala summan kan komma att bli betydligt större än så.

Regeringens bedömning är att det nya regelverket premierar samarbete och ger mindre glesbygdskommuner goda möjligheter att tillhandahålla en energi- och klimatrådgivning av hög kvalitet. Sammanfattningsvis menar jag att det genom det nya regelverket finns förutsättningar för att skapa en effektivare energi- och klimatrådgivning som når ut till fler medborgare.

Anf. 42 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Energiministerns svar låter ganska bra. Problemet är att verkligheten ser helt annorlunda ut. Det här är ett effektivt sätt att slå ut den kommunala energi- och klimatrådgivningen som finns nära människor och som hjälper till i vardagen.

Ministern säger att det inte handlar om 50 000 kronor. Det kan stämma. Men om vi lägger på resebidraget och landsbygdsstödet kommer vi fortfarande upp i summor som är ungefär hälften av vad man får i dag. I dag får man ett generellt bidrag på 250 000 kronor som minsta summa. Det räcker till ungefär en halvtidstjänst. Nu ska det halveras, i bästa fall – om man får de pengar som ministern talar om. Hur rimmar det med att satsa på miljö- och klimatfrågorna, framför allt i hela landet? Det är fina ord på nationell nivå. Men när det kommer ut till folk på lokal nivå halveras pengarna.

Det är också fascinerande att det talas om att det ska bli mer effektivt. Men hur effektivt är det att dela upp bidraget i flera olika potter? Då behöver man söka de här sakerna, gissningsvis i olika ansökningar. Det behövs administrativa resurser för det. Bara kostnaderna för att sköta administrationen för en kommun som kan få ut först 50 000, sedan 10 000 i resebidrag och sedan kanske ytterligare 70 000 – 80 000 i glesbygdspengar blir ganska rejäla. Och då har vi tappat i effektivitet.

Min uppföljande fråga till ministern blir då om det har gjorts någon undersökning av hur många kommuner som kommer att låta bli att söka stöd över huvud taget, eftersom det blir för mycket administration. Och om det här nu skulle bli effektivare, skulle ministern kunna säga hur mycket effektivare? Har det gjorts någon utvärdering av hur mycket effektivare rådgivningen kommer att bli, av hur många fler som kommer att nås av rådgivning och hur många fler energiförbrukare, räknat i terawattimmar och annat, som kommer att påverkas av det här?

Har det gjorts någon som helst utvärdering av förändringen, annat än i allmänna, generella resonemang som ministern själv delar med sig av i sitt svar? Men de resonemangen kan man dra vilka slutsatser man vill av. Har det gjorts någon utvärdering av hur det här de facto kommer att slå ute i Sveriges kommuner?

Anf. 43 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Jag vill tacka interpellanten för en bra fråga.

Om vi börjar med att diskutera fakta kan vi se att det investeras exakt lika mycket pengar i energi- och klimatrådgivningen i dag, och nästa år, som under den borgerliga regeringen. Sätillvida förändras det inte pengamässigt.

Det är dessutom ett centerpartistiskt initiativ, från då Centerpartiet var i regeringsställning, som ligger till grund för hela den här förändringen, nämligen just en utvärdering, vilket är vad Rickard Nordin efterlyser. Den utvärderingen visade att de pengar som vi satsar gemensamt för att de ska gå till en effektiv energi- och klimatrådgivning inte går till det. Det ser väldigt olika ut.

Jag tror att det hade sett exakt likadant ut om Centerpartiet hade varit kvar i regeringsställning med ansvar för energifrågorna. Man hade, liksom vi, försökt se till att pengarna gick till just det de är ämnade för – staten har trots allt inga oändliga källor med pengar.

Utvärderingen, som initierades 2013 av min företrädare som var centerpartistiskt statsråd, visar tydligt att det inte fungerar så bra som vi önskar. Då är det väl rimligt att titta på hur det skulle kunna fungera ännu bättre? Det är det vi går vidare med nu.

Rickard Nordin undrar vilka utvärderingar som har gjorts. Det har beretts i precis den ordning som vi alltid gör med den här typen av nya förslag. De remitteras, man gör konsekvensanalyser och sedan kommer man med förslag. Om det en tid efter att förändringen har gjorts visar sig att det inte fungerar måste man slänga prestigen. Man kan inte säga att systemet ska göras på exakt det sättet. Och utvärderingar kommer naturligtvis att göras även framöver.

När det gäller kommunernas möjligheter tror jag att det här kan hjälpa till att fokusera ytterligare arbete på de områden där behoven är som störst. Det handlar ändå i grund och botten om att se till att få ett effektivt energi- och klimatarbete i kommunerna. Då måste det vara behoven som styr. Om det finns väldigt goda idéer, oavsett vilken kommuntyp det är, tror jag också att det kommer att finnas resurser att tillgå.

Det har först gjorts en utvärdering, en analys, som initierades 2013 av ett centerpartistiskt statsråd, där man kom fram till att det inte fungerar. Men att slutsatsen från samma centerparti, fast nu ett centerparti i opposition, ska vara att ingenting ska göras kan väl inte vara rimligt, Rickard Nordin?

Anf. 44 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Det är självklart rimligt att utvärdera. Annat vore dumt. Men slutsatserna man drar av utvärderingen och de konsekvenser de får blir helt orimliga i det här fallet.

Statsrådet har också helt rätt i att det inte är någon skillnad när det gäller hur mycket pengar vi satsar på det här. Men det här är helt enkelt en centralisering av resurserna. Det är inte första gången den här regeringen, eller dess myndigheter, lägger fram förslag om att centralisera resurser då man säger att det ska bli mer effektivt. Skattemyndigheten ville dra ned antalet kontor på landsbygden för att det skulle bli mer effektivt och leda till bättre rådgivning. Jag har svårt att se att det blir effektivare och bättre rådgivning för de människor på landsbygden som drabbas av det här.

Det är också intressant att titta på var energianvändningen per capita är störst. Det är klart att det används mer energi i stora städer, där det bor förbaskat många människor. Det är ganska enkel matematik. Men det är inte folk som liksom jag bor i en lägenhet, bostadsrättsinnehavare eller hyresgäster, som är betjänta av att få mer information om hur vi ska värma

upp våra hus. Det där sköts av min förening. Jag kan som mest behöva information om vitvaror, och de sakerna finns det utmärkta märkningar på.

Det är de som vill sätta upp solpaneler på sitt tak, som funderar på om de ska ha värmepump, fjärrvärme eller pelletspanna hemma som behöver det här. Det är små företag på landsbygden som behöver den här rådgivningen. Det är också de som kommer att bli av med den.

Det är på landsbygden den stora energianvändningen finns. Sverige är ett långt land, med kallt klimat, inte minst uppe i norr. Och det är kommuner uppe i norr som skulle få indragna resurser. Vi pratar om stora kommuner som Arvidsjaur och Storuman. De får 10 000 kronor i resebidrag. 10 000 spänn för att resa räcker kanske i Stockholms kommun. Men de pengarna förslår inte för att resa runt i Vilhelmina, Storuman och Arvidsjaur. Då har man missuppfattat Sveriges geografi. Regeringen får bakläxa på det här. Man har uppenbarligen valt att satsa resurser där det finns människor men inte där det finns behov i det här fallet.

Jag delar självklart ministerns syn på att vi behöver mer samarbete och så vidare. Men på många håll slår det här sönder samarbeten som redan existerar, där det redan finns ett upparbetat samarbete. Många kommuner gör redan det som efterfrågas, som man vill styra mot i de nya föreskrifterna. Vore det inte bättre i så fall att få till en bredare dialog med de kommuner som berörs och som också behöver bättre samarbete, än att göra så att det slår mot alla? Nu slår det nämligen blint. Det slår framför allt mot dem på landsbygden, och det blir ett problem. Det är dem vi behöver upp-rätthålla en samhällsservice för. Det gör man inte.

Det här är ytterligare ett exempel på hur man har valt att centralisera resurser.

Anf. 45 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Tack, Rickard Nordin, för en bra och viktig diskussion! Dock tycker jag att det är onödigt att helt utan grund och utan fakta sprida oriktiga uppgifter. Varken jag eller Rickard Nordin vet ju resultatet av hur detta kommer att bli.

Nu sjösätts ett system. Förändringarna bygger i det här fallet på ett centerpartistiskt initiativ och på en analys som initierades av ett centerpartistiskt statsråd. Jag delar i grund och botten att man ska se till att dessa resurser används så effektivt som möjligt.

Att då påstå en massa saker utan att ha några egentliga fakta eller någon egentlig grund för det tycker jag är onödigt. Det är klart att när man ska genomföra förändringar blir det alltid en oro; det får man ha respekt för.

Sedan tycker jag att det är modigt av Rickard Nordin att ta en diskussion om centralisering av statens resurser. Han hänvisar till att denna regering inte har någon koll på hur det ser ut i de norra delarna av landet. I den förra regeringen, den regering som Centerpartiet tillhörde, var det inte något statsråd som bodde norr om Uppsala, till skillnad från denna regering som har betydligt bättre representation när det gäller var statsråden bor. Ett flertal av våra statsråd bor i norra Sverige.

Åtta år av centralisering av statliga jobb är nu bruten. Vi har tagit ett antal aktiva beslut inklusive ett beslut nyligen om utlokalisering av myndigheter till såväl Karlstad som Kalmar. Då är det modigt av Rickard Nordin att ta en sådan diskussion. Jag tar gärna en sådan diskussion, men just nu handlar det om energi- och klimatrådgivningen.

De resurser som vi satsar på klimat- och energirådgivningen är väl använda resurser, men det gäller att se till att de används effektivt så att de leder till att vi använder den energi som vi har tillgång till på effektivast möjliga sätt, oavsett om det gäller glesbygd eller våra storstäder och oavsett om det gäller en villa eller en lägenhet. Det finns mer att göra i båda fallen. Det gäller också oavsett om det handlar om bostadssektorn, transportsektorn eller näringslivssektorn.

Fru talman! Jag har full förståelse för att det kan finnas en oro bland dem som i dag jobbar som klimat- och energirådgivare. Vi ska naturligtvis se till att följa upp dessa pengar så att de går till det som de är ämnade för.

Den förra regeringen initierade en analys där man kom fram till att det inte var bra. Sedan fortsatte man bara och låtsades som att ingenting hade hänt. Att göra så vore däremot ansvarslöst.

Nu genomför vi detta. Vi försöker att använda pengarna effektivare. Ja, det kommer att finnas resurser också ute i glesbygden. Pengarna ska gå till att premiera samarbete. Det tror jag också att det stora flertalet i grund och botten är positiva till. Men, fru talman, jag ska vara ödmjuk nog att säga att vi hoppas att resultatet av detta är en förbättring av det nuvarande systemet. Men jag har ingen prestige i det fallet, så jag säger inte att detta är ett absolut perfekt system. Det får vi naturligtvis följa upp allteftersom systemet nu sätts. Skulle det visa sig att pengarna inte går till det som de är ämnade för, nämligen energi- och klimatrådgivning, måste man naturligtvis vara beredd att göra ett omtag.

Men att fortsätta med ett system som enligt de utvärderingar som har gjorts inte fungerar hade varit ansvarslöst. Håller du inte med om det, Rickard Nordin?

Anf. 46 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Ministern pratade om rena fakta. Ja, rena fakta är att glesbygdskommuner får minst halverade resurser, de kommuner där det är som allra kallast och där man har allra störst energianvändning per capita. Regeringen väljer att resonera som att det uppenbarligen inte spelar någon roll vad man har för geografisk hemvist från början.

Självklart ska man utvärdera, men det är slutsatserna och hur man hanterar resultatet som spelar roll. Där tycker jag att den här regeringen har dragit dåliga slutsatser. Vi kan ha olika syn på om det är rimligt att skeppa resurser till storstadskommuner från landsbygden, som den här regeringen gör i det här fallet. Det kan man tycka är bra eller dåligt, men jag tycker att det är dåligt. Ministern tycker att det är någonting som är bra, och det är uppenbarligen där som skiljelinjen går, inte hurvida man ska utvärdera och göra om eller inte. Men jag tycker att det blir problematiskt, för det här är inte det enda område som man ser detta på. Man kan se det på område efter område. När det gäller skattekontor och samhällsservice i övrigt blir det mindre pengar till dem som bor på landsbygden. De får ett sämre utbud och sämre möjligheter att bo kvar.

Vi behöver landsbygden för att skapa den energi som man ska ha rådgivning om. Den behövs för att skapa arbetstillfällen i massaindustrin. Skogen finns inte i storstäderna. Man producerar inte heller vår mat i storstäderna. Då måste det finnas samhällsservice även på landsbygden. Det här är ett effektivt sätt att dra undan den, eftersom det de facto innebär en halvering av resurserna.

Anf. 47 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Om det sista är vi helt överens. Det är viktigt att det finns samhällsservice över hela vårt land. Det är mot den bakgrunden som den nuvarande regeringen har brutit mot den centraliseringspolitik som fördes under den förra regeringen då fler och fler statliga tjänster centraliserades.

Vad hände med skattemyndigheten? Jo, efter en utvärdering som denna regering initierade via Statskontoret beslutade man att låta skattekontoren vara kvar. Det var resultatet.

Vi har också arbetat aktivt för att flytta ut en del myndigheter och fattat sådana beslut. Så skedde inte under den förra regeringen.

Nu har vi ett förslag som grundar sig på ett initiativ från 2013. Det förslaget bereddes i Regeringskansliet redan under den förra regeringen. Nu går vi vidare med det förslaget eftersom det förra systemet inte fungerade tillräckligt bra. Det går inte att försvara att man använder skattebetalarnas pengar på ett ineffektivt sätt; det tror jag att vi kan vara överens om.

Vi sjösätter nu ett nytt system. Rickard Nordin påstod att det skulle innebära att glesbygdskommuner bara skulle få 50 000 kronor. Det har jag nu korrigerat i det svar som jag har lämnat. Så är inte fallet. Rickard Nordin säger att det innebär en halvering, men det behöver inte alls vara så. Det finns i dag många kommuner som över huvud taget inte har någon energi- och klimatrådgivning och därmed inte har några resurser. För dessa kommuner kan detta till och med innebära en ökning.

Nu prövar vi ett nytt system för att se om man mer effektivt kan använda dessa resurser över hela landet. Om det visar sig att vi inte når dessa mål kan jag utan prestige säga att vi är beredda att backa från ett system som vi har sjösatt. Vi måste använda dessa resurser på bästa sätt, och det gör vi nu med ett nytt system. Vi kommer kontinuerligt att utvärdera detta så att vi når de mål som vi har satt upp.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2016/17:10 om regeringens satsning på enkla jobb

Anf. 48 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Christian Holm Barenfeld har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att regeringens mål om 30 000 fler enkla jobb ska uppnås.

Regeringens mål är att nå lägst arbetslöshet i EU till 2020. Med 120 000 fler jobb sedan valet och en arbetslöshet som pressats ned under 7 procent är Sverige på väg i rätt riktning. Sysselsättningsgraden är den högsta i EU för både män och kvinnor. Den positiva utvecklingen behöver fortsätta.

För att nå regeringens jobbmål måste antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin öka. Regeringens jobbagenda består av insatser inom fler politikområden. En aktiv närings- och innovationspolitik stimulerar jobbtillväxten genom fler och växande företag.

Små och växande företag är de som bidrar mest till skapandet av nya jobb i Sverige. Regeringens näringspolitik syftar därför till att stärka förutsättningar för fler företag att skapas, växa och exportera. På så sätt ges förutsättningar för fler jobb i hela landet.

När jobbtillväxten ökar är det dock de som står nära arbetsmarknaden som först får jobb. Därför är det viktigt att i ett läge när den svenska ekonomin är stark också ha fokus på insatser för de längst från arbetsmarknaden. Med en tillväxt som är bland de högsta i Europa har Sverige bra förutsättningar att öka sysselsättningen bland långtidsarbetslösa och människor som nyligen anlänt till Sverige

När det gäller påståendet att regeringen försvårat för RUT-jobben så har ju regeringen utvidgat RUT-avdraget till fler sektorer. Sedan den 1 augusti i år omfattar RUT till exempel ytterligare trädgårdstjänster och flytttjänster.

Dessutom har regeringen infört extratjänster i välfärden. I budgetpropositionen för 2017 anger regeringen att ersättningsnivån till arbetsgivaren ska höjas både genom att ersättning kan utgå för heltidsanställning i stället för anställning på 75 procent av heltid och att handledararvodet höjs under de första tre månaderna av en anställning.

Regeringen avser även att vidga målgruppen för insatsen så att nyanlända kan få del av dessa arbetstillfällen. Regeringen gör även satsningar på 5 000 moderna beredskapsjobb i statliga myndigheter fram till år 2020. Regeringen riktar också om nystartsjobben så att resurserna går till dem som står längst från arbetsmarknaden. Dagens anställningsstöd behöver fortsatt bli mer effektiva och enklare att hantera. Därför pågår ett arbete inom Regeringskansliet med att se över stöden.

För att de som står längst från arbetsmarknaden ska få bättre utsikter att få ett arbete behöver ett fortsatt arbete bedrivas för att se över och förbättra företagens förutsättningar och möjligheter att kunna bidra till att det skapas fler enkla vägar in i jobb.

Anf. 49 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Tack, minister Damberg, för svaret på min interpellation! Jag hade ju förmånen att tidigare under dagen debattera ungefär samma fråga med din kollega arbetsmarknadsministern. Det var en nöjd arbetsmarknadsminister, och det förefaller vara en relativt nöjd näringsminister också. Det är bra att man är nöjd.

Det är även bra att det är högkonjunktur och att nya jobb tillkommer i Sverige liksom att företagen utvecklas och levererar nya jobb. Det går bra för Sverige, och det går bra för många i Sverige. Men det finns också många som har stora utmaningar. Många står långt från arbetsmarknaden, och de står allt längre från den. Därför har jag ställt denna interpellation.

Statminister Stefan Löfven har gett Mikael Damberg i uppdrag att få fram 30 000 enkla jobb. I tidigare debatter har det kommit splittrade uppgifter. Såväl arbetsmarknadsministern som ett antal socialdemokratiska riksdagsledamöter har haft lite olika synpunkter. Konklusionen är att arbetsmarknadsministern varit något mer positiv till enkla jobb än vad hennes kollegor i Sveriges riksdag förefallit vara.

Jag har även läst intervjuer där näringsministern har uttalat sig i frågan på ett sätt som jag tyckte var bra. Samtidigt har representanter för det socialdemokratiska fackförbundet LO uttalat sig mycket negativt om enkla jobb. De vill inte ha enkla jobb. Frågan är vad Mikael Damberg kommer att göra för att jobben ska bli av. Vad kommer regeringen att göra för att de enkla jobben ska komma till stånd?

Jag kan redan nu säga att jag inte tycker att vi bara ska ha enkla jobb. En moderatledd regering skulle inte sänka lönerna – så har vi betat av det. Det ser inte likadant ut överallt i Sverige. Vi har många invånare med olika bakgrund, olika utbildning och olika förutsättningar. Vi behöver satsningar på spetskompetens och spetsutbildningar. Vi behöver utbildningar inom hantverksyrken. Men vi behöver också enkla jobb med låga krav på kvalifikation för alla dem som i dag befinner sig långt utanför arbetsmarknaden och som har fått låga eller kanske till och med inga utbildningsinsatser tidigare.

Vi har givetvis ett antal personer som står långt från arbetsmarknaden och som är födda och uppvuxna här i Sverige, men vi har också en stor andel som nu anländer. Många av dem har höga kvalifikationer och har haft jobb som kräver lång utbildning. Vi måste bli bättre på att ta detta till vara. Men vi vet också att det finns en stor andel med låg eller ingen utbildning. För vissa av dem behövs utbildningsinsatser, men för andra behövs enkla jobb.

Hur ska regering få dessa enkla jobb att bli verklighet? Vad är regeringens plan? Är det Mikael Damberg, Ylva Johansson och Stefan Löfven som bestämmer, eller är det LO och Karl-Petter Thorwaldsson som bestämmer?

Anf. 50 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! När det gäller nöjdhet är allt relativt, eller hur? Vi är ganska nöjda med att vi har bra drag på svensk arbetsmarknad och att vi lyckas bra med vår jobbpolitik med nu 120 000 fler jobb. Sysselsättningen är den högsta i EU. Dessutom faller arbetslösheten kraftigt på hela arbetsmarknaden. Framför allt är det glädjande att ungdomsarbetslösheten är den lägsta på över 13 år.

Det har vi lyckats med genom att delvis göra om den politik som den förra regeringen de facto bedrev. Den hade inte samma effekt. Jag kan förstå att den förra regeringen inte var särskilt nöjd med sitt resultat, eftersom arbetslösheten bland ungdomar ökade. Långtidsarbetslösheten minskade inte, utan ökade. Detta arv har vi att förvalta. Det försöker vi göra genom att bedriva en politik för i första hand fler jobb generellt i ekonomin.

Vi vet att det betyder oerhört mycket för människor att det finns ett tryck i svensk ekonomi, för då skapas många nya jobb. Det skapar alla typer av nya jobb: jobb för ingenjörer, professorer och doktorer men även för städare, restaurangbiträden, undersköterskor och snickare. Det skapas alltså jobb i hela ekonomin när man bedriver en bra ekonomisk politik. Förra året drevs den mycket av exporten medan den i år drivs av ökade investeringar, inte minst i ökat bostadsbyggande.

Detta är den övergripande bilden av svensk ekonomi och våra vägval att faktiskt göra satsningar på investeringar. Vi vet att det driver svensk ekonomi.

Vad gäller den sista kommentaren om den övergripande diskussionen borde Moderaterna någon gång fundera och reflektera över det rådande konjunkturläget. Vi ser en bristsituation på arbetsmarknaden när det gäller matchning, bostadsbyggande och infrastruktur. Vilken tillväxtpolitik är i det läget smartast? Är det att investera i ökat utbildningsutbud, ökat bostadsbyggande och ökade infrastruktursatsningar för att behålla och utveckla tillväxten i Sverige? Eller är det som vanligt: Moderaterna kokar ned sina budgetförslag till skattesänkningar som tidigare har visat sig vara ganska verkningslösa? Dessa kostar mycket men ger liten effekt på arbetslösheten. Vi har gjort detta skifte, och jag kan förstå att Moderaterna är besvikna över det.

Låt mig gå över till frågan om de enklare vägarna in på arbetsmarknaden. Det har kommit många människor till Sverige – 80 000 för två år sedan och 160 000 förra året – och då måste vi erkänna att vi faktiskt har en annorlunda situation. Många har på kort tid kommit till vårt land. Det ställer krav på oss på nytänkande och nya insatser. Det ställer krav på alla partier att driva på.

Som Christian Holm Barenfeld själv säger är ju alla som kommit till Sverige inte likadana. Det finns de med hög utbildning, där matchning, validering och en snabb väg in på arbetsmarknaden är prioriterat. Det finns de med medelgod utbildning, som med rätt praktikplatser och rätt kompletterande utbildning snabbt kan komma in på arbetsmarknaden. Det finns även en grupp som har väldigt låg utbildning eller nästan ingen alls. Där måste man göra nya insatser.

I den budget vi nu har presenterat finns tre insatser som jag tycker berör denna grupp. Den första är en utvidgning av RUT-systemet, vilket vi kom överens om med de borgerliga partierna. Detta levereras nu. Den andra är extratjänsterna i välfärden, som vi nu justerar och ändrar inriktning på. Detta gör att vi kommer att kunna ta in människor i förskolor, skolor och äldreomsorg för att avlasta befintlig personal men också utveckla kvaliteten.

Det tredje området är de moderna statliga beredskapsjobben. Vi har inventerat vad som egentligen inte görs men som skulle behöva göras på de statliga myndigheterna. Där gör vi en extra insats för enklare administrationsjobb, digitalisering och annat.

Anf. 51 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Tack, ministern! Att det konjunkturmässigt går bra för Sverige hoppas jag att alla partier, riksdagsledamöter och ministrar tycker är positivt.

Men man ska nog vara ödmjuk i den politiska debatten. Vi får höra regeringens företrädare säga att allt som hände före den 14 september 2014, alltså före valet, gick åt fel håll och att det därefter har gått i det närmaste perfekt. Det gäller alltifrån jobb till byggnation. Jag är ganska övertygad om att för en stor majoritet av de bostäder som nu byggs började planarbetet långt före valet 2014. Många av de reformer som gjordes för fler jobb gjordes före 2014. Jag tror inte att det är vare sig en Ylva Johansson-effekt eller en Mikael Damberg-effekt.

Det klagas mycket på Alliansens skattesänkningar. De stora skattesänkningarna från Alliansen var jobbskatteavdragen, som gav den som arbetade med låg inkomst eller medelinkomst ungefär en månadslön mer i plånboken varje år. Det spelade roll. Men det var också en insats som bidrog till att skapa fler jobb. Den var så bra att regeringen faktiskt har insett att man måste "köpa" den. Man avskaffar den inte. Man behåller alltså alliansregeringens stora jobbreform, jobbskatteavdraget, för man vet att det blir ännu mer negativa effekter på jobbfronten annars.

Det är också bra att Mikael Damberg sjösätter Alliansens och Elisabeth Svantessons matchningsanställningar. Det tror jag kan vara en del av lösningen på problemet med arbetslösheten.

Jag sa tidigare att det går bra för Sverige. Det går bra för många företag. Det går bra för väldigt många på arbetsmarknaden. Men det går inte bra för dem som står långt från arbetsmarknaden. Och de som står långt från arbetsmarknaden är de som är mest betjänta av de enkla jobben. Då säger jag inte att de inte ska erbjudas utbildning. Det är klart att vi även ska erbjuda utbildning. Man kan göra två saker, eller tre.

Det pratades mycket om traineejobben i valrörelsen. Socialdemokraterna, som nu sitter i regeringsställning, lovade att det skulle bli 32 000 traineejobb och 20 000 extratjänster. Än så länge har 179 av de 32 000 traineejobben kommit. Jag bor och verkar i Värmland. Där har två enskilda medborgare fått regeringens utlovade traineejobb. De löser alltså inte utmaningen med dem som står allra längst från arbetsmarknaden. Ungdomsarbetslösheten sjunker, men den sjunker inte bland dem som står långt från arbetsmarknaden, och det är där insatserna behövs. Alliansregeringens nystartjobb gav första året de var sjösatta fler jobb än regeringens samlade insatser har gjort.

Det var bra att Mikael Damberg tog upp RUT-avdraget. I migrationsöverenskommelsen lyckades Alliansen få fram att vi skulle bredda det av regeringen försvagade RUT-avdraget, där man halverat beloppet. Vi föreslår nu en tredubbling av regeringens förslag för RUT-avdraget till 75 000. RUT-avdraget skapade nya jobb, gjorde svarta jobb vita och var en ingång till arbetsmarknaden för många av dem som stått långt från arbetsmarknaden. Dessutom var det en stor och viktig insats för ett ökat kvinnligt företagande.

Jag undrar fortsatt vad som ska göras för att de enkla jobben ska bli fler.

Anf. 52 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Vi börjar med traineejobben. Det är lite vid sidan av. Traineejobben var verkligen inte bara enkla jobb utan förutsatte att ungdomarna hade gymnasieutbildning. Det är inte ungdomar som har gymnasieutbildning som har det svårt på arbetsmarknaden i dag. Arbetslösheten störttycker bland ungdomar med gymnasieutbildning. Traineejobben var en riktad åtgärd för att hantera ett akut problem som Sverige hade under den borgerliga regeringen, nämligen att arbetslösheten bland ungdomar steg lavinartat, vilket resulterade i att Sverige fick EU-stöd för att bekämpa ungdomsarbetslösheten, något som vi aldrig fått förut.

Nu har vi en sådan utveckling på svensk arbetsmarknad att vi de facto inte behöver insatsen traineejobb för ungdomar. Ska vi då genomföra den ändå, tycker Moderaterna? Är det smart politik? Eller bör man rikta insatserna dit där vi har stora problem, till exempel genom extratjänsterna i välfärden, som Moderaterna fortsätter att raljera över?

Jag förstår inte: Varför skulle vi inte göra en insats nu för att avlasta för den offentliganställda personalen i äldreomsorg, skolor och förskolor, som ofta känner att deras vardag är väldigt pressad? Man skulle kunna få in en person som avlastar med de enklare arbetsuppgifterna för att ge mer tid för omvårdnad och mer tid med barnen. Det är väl smartare att de här människorna kommer in och gör de här enklare arbetsuppgifterna i välfärden än att de fortsätter att gå arbetslösa? Jag tycker att det är en smart politik. Det är en av de stora satsningarna i vår budget, men Moderaterna fortsätter att raljera över den. Det är oklokt. Jag tycker att vi ska ta den här chansen att både stärka välfärden och ge människor vettiga arbetsuppgifter.

Jag tycker att Moderaternas logik haltar. Åter blir det tydligt att ni alltid väljer skattesänkningar före investeringar. Jag menar att det är fel ekonomisk politik i ett läge där vi har matchningsproblematik på arbetsmarknaden, bostadsbrist och stora problem med infrastrukturen. Då borde investeringar gå före.

Jag vill återgå till diskussionen om de enkla jobben. Det finns de som vill använda flyktingsituationen för att göra någonting annat med Sverige. Flera av de borgerliga partierna har de facto krävt att staten eller regeringen via aktiva beslut ska påverka hur arbetsmarknaden fungerar och pressa lönenivåer i Sverige. Man använder ”enkla jobb” som en synonym för jobb med ännu lägre lön.

Jag skulle vilja fråga Moderaterna: Anser ni att vi ska pressa löner i Sverige? Är det rätt väg att gå? Det handlar inte bara om att de nyanlända som kommit till Sverige skulle få lägre lön, utan det finns också en ganska uppenbar smittoeffekt. Om man från politiskt håll driver fram en utveckling som pressar ned lönerna för vissa grupper kommer det att pressa lönerna även för andra grupper. Det här är ett väldigt viktigt besked att få.

Vi har för vår del varit väldigt tydliga. Vi jobbar gärna kreativt, till exempel med matchningsanställningar, som är ett förslag som vi kan bråka om vem som var först med, eftersom det genomfördes i Södertälje under socialdemokratiskt styre och utreddes av Anders Lago. Det handlar om hur man skulle kunna använda matchningar bättre mot privata företag för att privata företag ska ta in mer folk från arbetslöshet in på arbetsmarknaden. Jag tycker att vi ska vara kreativa. Vi ska tänka nytt. Men vi ska vara väldigt tydliga med att vi försvarar den svenska arbetsmarknadsmodellen. Den svenska modellen kommer att försvaras och utvecklas. Den kommer inte att avvecklas under en socialdemokratiskt ledd regering.

Anf. 53 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Som jag sa i inledningen kommer en moderatledd regering inte att sänka lönerna. Det kan vara bra att höra för den som lyssnar på debatten. Vi har däremot en lång rad förslag för hur jobben ska bli fler, för hur vi ska se till att den som står långt från arbetsmarknaden ska komma in på arbetsmarknaden och för hur man ska kunna få riktiga jobb.

Vi föreslår första-jobbet-anställningar. Vi har lärlingsanställningar. Förvisso innebär de en lägre ingångslön, men man ska också få behålla de första 12 000 kronor man tjänar varje månad utan att betala skatt. Det är tidsbegränsade, tillfälliga anställningar. Jag förstår inte varför det här ska vara så svårt. I byggbranschen och andra branscher har vi i grunden lärlingssystem. Man går en utbildning, och därefter får man kvalificera in sig tills man kommer upp i full lön.

De facto pratades det mycket om traineejobb. Det är regeringen som tror på dem. Vi trodde aldrig på dem. De facto lovade ni 32 000 traineejobb. Det har blivit 179. Och jag lovar: Även om arbetslösheten har gått ned finns det långt mer än 179 personer i Sverige och två i Värmland som skulle kunna vara aktuella. Det var ju så att man tog bort andra delar för att göra det här. Man skulle avskaffa sysselsättningsfasen, och där gjorde man extratjänsterna. Men man har dragit ned på sysselsättningsfasen långt mer än vad man har skapat extratjänster. Och det är inte så att de personerna har kommit i arbete.

Vi har många konkreta förslag. Vi gjorde många konkreta delar och har nya konkreta delar. Vi är gärna med och jobbar med dem. Men regeringens förslag leder till färre arbetstillfällen, även enligt regeringens egna mätningar. RUT-avdraget är ett exempel; man försämrade det tydligt. Men Alliansen tvingade i en överenskommelse åtminstone fram att man breddar det.

Anf. 54 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Fru talman! Det här är nog inte sista gången under mandatperioden som vi talar om jobben och utvecklingen på svensk arbetsmarknad. Jag ser fram emot fortsatta debatter. Det övergripande måste vara att vi skapar en ekonomisk utveckling som leder till att vi i fortsättningen har många fler jobb i svensk ekonomi. Vi ser en sådan utveckling i dag. Det blir inte enklare att hantera människor som nyligen har kommit till Sverige om vi inte har en stark jobbtillväxt generell i Sverige. Därför är det så otroligt viktigt att jobba med en investeringsledd tillväxt som fortsätter att ha fokus på att skapa nya jobb i Sverige.

Regeringen är i den senaste budgeten väldigt tydlig med att vi tar flera steg framåt när det gäller extratjänsterna och RUT-avdraget, som nämnades, men också när det gäller hur vi kan jobba med moderna beredskapsjobb för att ge människor bättre förutsättningar att få arbetslivserfarenhet och dessutom utföra en del arbetsuppgifter som i dag inte blir gjorda. Det är det perspektivet, med lite klurighet, nyfikenhet och kreativitet, som vi behöver nu, för vi kan inte göra precis som vi har gjort tidigare. Vi måste tänka ännu mer, och vi kommer att komma med fler förslag på det här området. Matchningsanställningar skulle kunna vara ett spännande förslag som bidrar till att fler, inte minst små och medelstora företag, vågar och vill ta in också nyanlända för att utveckla sin verksamhet men också för att ge människor som har kommit till Sverige chansen.

Vi fortsätter alltså gärna att jobba på det här, men återigen vill jag säga väldigt tydligt: Den vice statsministern i den förra regeringen säger att hans parti kommer att gå till val på att sänka löner i Sverige, och även flera av de andra borgerliga partierna har med det. Moderaterna skiljer sig i sitt förslag om lärlingssystem från hur vi har ordnat lärlingssystem på annan

arbetsmarknad, där det finns avtal i grunden. Moderaterna vill i stället gå in från riksdagen och bestämma hur anställnings- och avtalsformer ska se ut. Det är ett nytt sätt att egentligen runda arbetsmarknadens parter och slå mot den svenska modellen.

Jag tror att det är oklokt. Jag tror att vi ska utveckla den svenska modellen, inte avveckla den.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2016/17:12

11 oktober

Svar på
interpellationer

§ 21 Svar på interpellation 2016/17:14 om Kemikalieinspektionen, växtskyddsmedlen och generationsmålet

Anf. 55 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jonas Jacobsson Gjörtler har frågat mig på vilket sätt jag är beredd att agera för att säkerställa att inte svenska myndigheter gör en annan tolkning av de gemensamma regelverken än i andra EU-länder, vilket bidrar till miljöpåverkan i andra länder i kontrast med generationsmålet.

Jonas Jacobsson Gjörtler ställde identiska eller liknande frågor vid flera tillfällen under det förra riksdagsåret, till exempel i interpellation 2015/16:689 som jag besvarade den 14 juni 2016 och i riksdagsfrågorna 2015/1477 och 2015/1479 som jag besvarade den 24 augusti 2016.

I sammanfattning har jag i mina svar förklarat att prövningen av växtskyddsmedel i Sverige styrs av en EU-förordning, att ett växtskyddsmedel bara får godkännas om medlet inte har några skadliga hälso- eller miljöeffekter samt att de nationella behöriga myndigheternas beslut kan överklagas till domstol. Den som har fått ett avslag på en ansökan kan på så sätt få en prövning av om den behöriga myndighetens beslut varit korrekt i förhållande till gällande rätt. Jag känner mig trygg i att svenska miljödomstolar har förmåga att avgöra om Kemikalieinspektionens tolkning av reglerna är korrekt. Jag känner mig också trygg i att myndigheten i förekommande fall anpassar sig till domstolens tolkning.

Som jag tidigare har påpekat i mina svar till Jacobsson Gjörtler arbetar regeringen för att hantera utmaningen i att tillgången på olika växtskyddsmedel varierar mellan olika länder vars odlare konkurrerar på samma europeiska marknad. Regeringen har avsatt pengar till utvecklingsprojekt för grödor som odlas i liten omfattning eller grödor som får växtskyddsproblem i begränsad omfattning.

Vidare kommer regeringen att vara aktiv i den kommande översynen av EU:s förordning där dels uppdelningen av gemenskapen i tre zoner, dels funktionen av det ömsesidiga erkännandet av produktgodkännanden blir viktiga att utvärdera.

Jag anser att det är viktigt att vi värnar en hållbar användning av växtskyddsmedel i europeisk livsmedelsproduktion och europeisk odling. Sverige var drivande i förhandlingarna om växtskyddsmedelsförordningen i mitten av 00-talet och fick stort genomslag för svensk kemikaliepolitik.

Anf. 56 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Fru talman! Tack, miljöministern, för svaret! Det stämmer att vi har diskuterat det här problemet och olika aspekter av det tidigare. Det handlar alltså om de problem som uppstår för svensk växtodling. Det påverkar ett antal olika grödor. I debatten har det mest handlat om löken, men det är långt ifrån det enda.

Vi har belyst detta ur lika olika perspektiv, och det beror på att det är ett problem på många olika sätt. Det mest uppenbara problemet, och det som kanske också hörs mest i debatten, är att odlarna riskerar att helt slås ut när en svensk myndighet väljer att göra en helt annan och mycket striktare tolkning av EU-reglerna än vad man gör i alla andra länder. Det är nämligen det som är fallet just när det gäller löken. Man kan alltså inte använda växtskyddsmedel som man måste använda om man ska kunna odla lök och som får användas i alla andra länder, och detta riskerar att slå ut odlingen.

Detta är dock bara en aspekt. En annan viktig aspekt handlar om konsumenterna, som jag tycker har rätt att kunna få välja svenska kvalitetsprodukter. De svenska produkterna är nämligen ofta väldigt bra, inte minst ur det perspektiv som miljöministern lyfter upp och säger sig bejaka, det vill säga att vi alla vill sträva efter en giftfri miljö. Svenska växtodlare använder betydligt mycket mindre växtskyddsmedel än vad man gör i många andra länder. Om vi pratar om till exempel löken använder de länder som vi konkurrerar med uppemot fem gånger så mycket av samma växtskyddsmedel som vi i Sverige är på väg att helt förbjuda.

Det är klart att detta inte är bra för konsumenterna. De kan alltså inte köpa svenska produkter som har producerats på ett mer miljövänligt sätt utan är tvungna att köpa importerade produkter där man använder mer av det här växtskyddsmedlet.

Den aspekt som jag framför allt vill lyfta upp och som är själva frågan i den här interpellationen är dock det mer renodlade miljöperspektivet. Det är ju så att vi här i riksdagen har varit överens om det så kallade generationsmålet. Generationsmålet säger att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Det vill säga, vi ska lösa våra problem så gott vi kan här i Sverige. Vi ska inte lösa våra problem genom att skicka dem någon annanstans, till något annat land. I så fall har vi ju exporterat våra miljöproblem.

Det som händer om vi ensidigt förbjuder våra odlare att använda växtskyddsmedel, och svenska konsumenter i stället köper importerade produkter från andra länder där man använder just de här växtskyddsmedlen och i betydligt större omfattning, är precis det: Vi exporterar vår miljöpåverkan.

Jag tycker att det är lite synd att miljöministern trots allt inte svarar på den fråga jag ställer, det vill säga på vilket sätt ministern är beredd att agera för att vi inte ska exportera vår miljöpåverkan just kopplat till dessa frågor om Kemikalieinspektionen och växtodlingen. Rekordsiffran härom året för hur mycket lök som odlades i Sverige var 65 000 ton. Om den ska odlas någon annanstans och man där använder fem gånger så mycket växtskyddsmedel som vi gör i Sverige i den svenska odlingen är det självklart att det blir en högst betydande export av vår miljöpåverkan till ett annat land.

Det som händer just nu är dåligt för odlarna, det är dåligt för konsumenterna och det är dåligt för miljön. Jag har flera gånger i de debatter vi har haft frågat hur ministern och regeringen vill lösa det här problemet. Jag tvingas konstatera att det finns väldigt få svar på den frågan, och jag upplever inte heller att det finns något svar på vad ministern vill göra för att vi inte ska exportera miljöproblem.

Anf. 57 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag vill påminna om varför vi över huvud taget har skapat ett system inom EU för prövning av verksamma ämnen i växtskyddsmedel och för växtskyddsmedelsprodukter. Det är för att dessa kemikalier har tagits fram för att döda eller hämma levande organismer, för att dessa sprids rakt ut i naturen och för att det kan bli resthalter kvar i livsmedel som vi konsumerar.

Jag är i grunden väldigt nöjd med att EU:s växtskyddsmedelsförordning leder till en hög skyddsnivå för dem som arbetar inom lantbruket, för oss konsumenter som äter livsmedlen, för våra yt- och grundvatten och för djur- och växtliv. Genomförandet av förordningen bidrar starkt till uppfyllandet av miljökvalitetsmålet Giftfri miljö och därmed också till generationsmålet.

I kommande översyn av förordningen, som skulle ha varit igång men som är försenad, lägger regeringen särskild vikt vid att analysera vilka effekter förordningen har på konkurrenskraften.

Med en sådan analys i botten blir det möjligt att initiera en diskussion med övriga EU-länder om eventuell utveckling av förordningen. Lösningen kan självklart inte vara att regeringen ber Kemikalieinspektionen att bryta mot bestämmelserna, som Jonas Jacobsson Gjörtler återkommande uppmanar mig till. En översyn av förordningen är som sagt på gång, och jag kan lova ledamöterna att regeringen kommer att vara aktiv i denna översyn.

Anf. 58 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Fru talman! Jag tror att vi är överens, miljöministern och jag, om de många fördelarna med att vi har en gemensam kemikaliepolitik, som växtskyddsförordningen är en del av. Tanken med detta är att vi ska ha en samlad politik för hela EU. På den stora gemensamma marknaden ska vi ha samma regler.

Problemet uppstår när svenska myndigheter gör en helt annan tolkning än vad man gör i alla andra länder. Då har vi inte en gemensam politik på området. Man kan inte bara vara helt tondöv och hänvisa till att man tycker att myndigheten har gjort en korrekt tolkning när alla andra länder gör en helt annan tolkning. Detta har prövats i domstol.

Jag skulle vilja säga så här: Jag tror inte att man kan visa att myndigheten skulle ha brutit mot bestämmelsen. Det är inte alls det jag försöker hävda. Det jag säger är i stället att myndigheten hade kunnat göra en helt annan tolkning av bestämmelserna, nämligen den tolkning som man har gjort i alla andra länder. Här har vi det grundläggande problemet. Den svenska myndigheten bryr sig inte om de svenska intressena i detta. Jag tycker att det är ett problem för miljön och för generationsmålet. Jag har svårt att få ihop det hela när miljöministern säger att denna ordning bidrar till att vi uppfyller generationsmålet.

Om vi exporterar vår miljöpåverkan genom att importera, i stället för att själva producera, 65 000 ton lök från länder där man använder fem gånger så mycket växtskyddsmedel som vi gör här i Sverige är det ingenting annat än en ren export av vår miljöpåverkan. Det är ett klart brott mot generationsmålet. Det förvånar mig att miljöministern inte ser det, och jag hoppas att hon vill ta med sig frågan och titta på den en gång till.

Avslutningsvis vill jag säga att detta inte bara handlar om lök. Det handlar i förlängningen om hela livsmedelsproduktionen. Det handlar om Kemikalieinspektionen när det gäller andra grödor, och det handlar också om andra myndigheter.

Vi måste ha en ordning där vi har gemensamma spelregler på hela EU-marknaden. Annars slår vi ut vår livsmedelsproduktion.

Anf. 59 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Som ledamoten säger är vi överens om att spelreglerna bör läggas på EU-nivå. Med anledning av Jacobsson Gjörtlers påstående om att det pågår ett angrepp på den svenska odlingen genom Kemikalieinspektionens ”kraftiga övertolkning” av EU:s regler har jag bett Kemi att göra en sammanställning av miljödomstolens domar sedan 2013. Det rör sig om tio domar. I de flesta fall, sju stycken, instämmer domstolen i de tolkningar och bedömningar som Kemikalieinspektionen har gjort.

Utifrån det underlaget tycker jag att Jacobsson Gjörtlers beskrivning av Kemikalieinspektionens provningsarbete och dess förenlighet med EU-reglerna är märklig. Jag vill vädja till Jacobsson Gjörtler att i kommande riksdagsfrågor och interpellationer öka noggrannheten i de påståenden som görs. Det är viktigt för att debatten ska uppfattas som trovärdig av medborgarna.

Anf. 60 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Fru talman! Tack, miljöministern! Jag vill upprepa det som jag var inne på i mitt förra anförande. Jag tror säkert att det finns domar – sju av tio, eller vad du sa – i miljödomstolen som visar att myndigheten inte har gjort fel. Det var inte det jag försökte hävda här. Det jag har sagt är att myndigheten hade kunnat göra en annan tolkning, och det är detta som är problemet. Den svenska myndigheten gör en helt annan tolkning än man gör i andra länder. Den må vara juridiskt okej och därmed inte kunna ifrågasättas i en domstol. Men det innebär inte att tolkningen är rätt i princip. Man hade kunnat göra en annan tolkning som inte hade medfört att vi exporterar vår miljöpåverkan till andra länder, såsom sker i detta fall.

Jag hoppas att miljöministern tar med sig det här och funderar ett varv till. Vi har säkert anledning att återkomma till frågorna.

Anf. 61 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Om europeiska regler som syftar till att åstadkomma en gemensam konkurrenssituation inom Europa inte uppnår detta syfte platser utvärderingen också på den europeiska arenan. En sådan utvärdering är på gång. Den är tyvärr försenad, men regeringen har redan påbörjat arbetet. Jag utlovar att vi kommer att vara mycket aktiva i diskussionen på europeisk nivå, där den hör hemma.

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

- 2016/17:8 Tydligare tillståndsgivning enligt lotterilagen
- 2016/17:15 Ökad tillgänglighet till sprutbytesverksamheter i Sverige
- 2016/17:17 Genomförande av det omarbetade asylprocedurdirektivet
- 2016/17:18 Falska polisbilar
- 2016/17:21 Infrastruktur för framtiden – innovativa lösningar för stärkt konkurrenskraft och hållbar utveckling

Skrivelser

- 2016/17:11 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under helåret 2015 och första halvåret 2016
- 2016/17:12 Verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under helåret 2015 och första halvåret 2016

EU-dokument

- KOM(2016) 582 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG, Euratom) nr 480/2009 om upprättande av en garantifond för åtgärder avseende tredje land
- KOM(2016) 583 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut nr 466/2014/EU om beviljande av en EU-garanti till Europeiska investeringsbanken mot förluster vid lån och lånegarantier till projekt utanför unionen
- KOM(2016) 589 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) nr 1316/2013 och (EU) nr 283/2014 vad gäller främjande av internetkonnektivitet i lokala samhällen
- KOM(2016) 593 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden
- KOM(2016) 594 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av bestämmelser för utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter tillämpliga på vissa av programföretagens onlinesändningar och vidaresändningar av tv- och radioprogram
- KOM(2016) 595 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gränsöverskridande utbyte mellan unionen och tredjeländer av exemplar i tillgängligt format av vissa verk och andra alster som skyddas av upphovsrätt och närstående rättigheter till förmån för personer som är blinda, synsvaga eller har annat läshandikapp
- KOM(2016) 596 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om viss tillåten användning av verk och andra alster som skyddas av upphovsrätt och närstående rättigheter till förmån för personer som är blinda, synsvaga eller har annat läshandikapp och om ändring av direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället
- KOM(2016) 625 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om en gemensam ram för tillhandahållande av bättre tjänster för kompetens och kvalifikationer (Europass) och om upphävande av beslut nr 2241/2004/EG

§ 23 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 30 september

2016/17:28 Kungliga Operan

av *Olof Lavesson* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2016/17:29 Statskontorets synpunkter på bristande brottsuppläring

av *Beatrice Ask* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:30 Statskontorets rapport om polisreformen

av *Beatrice Ask* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

den 3 oktober

2016/17:31 Växa-stödet

av *Sofia Fölster* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2016/17:32 Utredningen om exportkontroll av krigsmateriel

av *Stig Henriksson* (V)

till utrikesminister Margot Wallström (S)

den 8 oktober

2016/17:33 Skattenivåer och arbete

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:34 Statligt subventionerade jobb och nyanlända kvinnor

av *Lotta Finstorp* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

den 10 oktober

2016/17:35 CETA-avtalet

av *Håkan Svenneling* (V)

till statsrådet Ann Linde (S)

2016/17:36 Bistånd till Västsahara

av *Lotta Johnsson Fornarve* (V)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:37 EU:s förslag om ansvarsfördelning för växthusgasutsläpp

av *Jens Holm* (V)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:38 Omlokalisering av EMA till Sverige

av *Jenny Petersson* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:39 Om solcellsskatten

av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:40 Kemikalieskattens införande

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:41 Kilometerskatten och jobben

av *Cecilie Tenfjord-Toftby* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:42 Regeringens agerande angående Nordstream 2

av *Hans Wallmark* (M)

till statsminister Stefan Löfven (S)

Prot. 2016/17:12

11 oktober

§ 24 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 30 september

2016/17:52 Kommunpolis och medborgarlöften

av *Roger Haddad* (L)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:53 Reducerade momsskattesatser

av *Jörgen Warborn* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:54 Åklagares kompetens för att stävja fusk inom åkeribranschen

av *Emma Wallrup* (V)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

den 3 oktober

2016/17:55 Hög musik i bostadsområden

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:56 Lagföring av mäns våld mot kvinnor

av *Beatrice Ask* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:57 Lagen om vattentjänster

av *Caroline Szyber* (KD)

till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:58 Ett långsiktigt behov av månstringsmöjligheter

av *Hans Wallmark* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:59 Linda Hofstad Hellelands kandidatur

av *Tobias Billström* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

den 4 oktober

2016/17:60 Halverat stöd till arbetet mot hiv och andra smittsamma sjukdomar

av *Jenny Petersson* (M)
till statsrådet *Gabriel Wikström* (S)

2016/17:61 Postnords agerande

av *Teres Lindberg* (S)
till statsrådet *Peter Eriksson* (MP)

den 5 oktober

2016/17:62 Förändringen av underhållsstödet

av *Tina Ghasemi* (M)
till socialförsäkringsminister *Annika Strandhäll* (S)

2016/17:63 Ökat samarbete för att minska fuskets inom åkeribranschen

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2016/17:64 Politiseringen av Östasiatiska museet, Etnografiska museet, Medelhavsmuseet och Världskulturmuseet

av *Birgitta Ohlsson* (L)
till kultur- och demokratiminister *Alice Bah Kuhnke* (MP)

2016/17:65 Systematiska övergrepp av den pakistanska polisen

av *Birgitta Ohlsson* (L)
till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2016/17:66 Stöd åt feministisk rörelse i Saudiarabien

av *Birgitta Ohlsson* (L)
till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2016/17:67 Tortyr av flickor i Kamerun

av *Birgitta Ohlsson* (L)
till utrikesminister *Margot Wallström* (S)

2016/17:68 Beslut om treårig tandhygienistutbildning

av *Barbro Westerholm* (L)
till statsrådet *Helene Hellmark Knutsson* (S)

2016/17:69 Upphandling av offentliga måltider

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2016/17:70 Växa-stöd

av *Jörgen Warborn* (M)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2016/17:71 Problem med striktare praxis för arbetstillstånd

av *Johanna Jönsson* (C)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

den 6 oktober

2016/17:72 Visumproblem för utomeuropeiska studenter och forskare

av *Betty Malmberg* (M)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2016/17:73 Skatt på avstånd
av *Anders Åkesson* (C)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

Prot. 2016/17:12
11 oktober

2016/17:74 Kontroversiell vapenexport
av *Hans Linde* (V)
till statsrådet Per Bolund (MP)

2016/17:75 Gui Minhai
av *Hans Linde* (V)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

den 7 oktober

2016/17:76 Regeringens behandling av SOU 2015:110
av *Erik Ottoson* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

den 8 oktober

2016/17:77 Abortregister
av *Annika Carlsson* (C)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

den 10 oktober

2016/17:78 Tydligare information vid bildandet av naturreservat
av *Birger Lahti* (V)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:79 Resurser till SOS Alarm
av *Beatrice Ask* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:80 Regler för arbetskraftsinvandring
av *Eva Sonidsson* (S)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2016/17:81 Postnord, PTS och postutdelning
av *Peter Persson* (S)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:82 Distansförsäljning av alkohol
av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2016/17:83 Danmarks medlemskap i Europol
av *Johan Hedin* (C)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2016/17:84 Framtidsministern och PGU
av *Sofia Arkelsten* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:85 Upplägg för kampanjen till FN:s säkerhetsråd
av *Sofia Arkelsten* (M)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

Prot. 2016/17:12
11 oktober

2016/17:86 Ytterligare redovisning av kampanjen till FN:s säkerhetsråd

av *Sofia Arkelsten* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:87 Kristna konvertiter i Iran

av *Sofia Damm* (KD)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:88 Finansieringen av Ban Ki Moons besök i Stockholm

av *Sofia Arkelsten* (M)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

§ 25 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 29 september

2016/17:31 Offentlig upphandling och personuppgiftslagen

av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2016/17:32 Stärkt offentligt etos

av *Peter Persson* (S)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

den 4 oktober

2016/17:26 Rekryteringar till högskole- och universitetsstyrelser

av *Peter Persson* (S)
till statsrådet Helene Hellmark Knutsson (S)

den 5 oktober

2016/17:33 Supermiljöbilspremien

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:34 Samtal om höghastighetsjärnvägen

av *Per Klarberg* (SD)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:43 Flygets utsläpp och förhandlingarna i ICAO

av *Jens Holm* (V)
till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2016/17:36 Uppföljning av nya kollektivtrafiklagen

av *Erik Ottoson* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:42 Teracom och marknäten

av *Erik Ottoson* (M)
till statsrådet Peter Eriksson (MP)

2016/17:39 EU:s stridsgrupper

av *Jan R Andersson* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:37 Europeiskt försvarssamarbete

av *Jan R Andersson* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:40 Nedskräpning med fimpar

av *Lennart Axelsson* (S)
till miljöminister Karolina Skog (MP)

2016/17:44 Dödförklaring

av *Amir Adan* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:41 Regeringens beredning av förslag gällande företagsbeskattning

av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2016/17:48 Krav på Rysslands ansvarsskyldighet

av *Birgitta Ohlsson* (L)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:47 Snabbspår för nyanlända

av *Tina Ghasemi* (M)
till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2016/17:49 Insatser inom de finansiella samordningsförbunden

av *Gunilla Nordgren* (M)
till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2016/17:46 Fikru Marus hälsotillstånd

av *Ulla Andersson* (V)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

2016/17:45 Långa godstransporter

av *Anders Åkesson* (C)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2016/17:51 Svenska vapen i kriget mot IS

av *Björn Söder* (SD)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2016/17:50 Elever som behöver extra stöd

av *Betty Malmberg* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

den 10 oktober

2016/17:35 Riksrevisionens rapport om den offentliga förvaltningens digitalisering

av *Erik Ottoson* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2016/17:38 Statens ansvar för kostnader till följd av regionsammanslagning

av *Erik Bengtzboe* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

Prot. 2016/17:12
11 oktober

§ 26 Kammaren åtskildes kl. 16.05.

Sammanträdet leddes
av andre vice talmannen från dess början till och med § 18 anf. 37 (delvis)
och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

§ 1	Justering av protokoll.....	1
§ 2	Anmälan om ersättare.....	1
§ 3	Avsägelser.....	1
§ 4	Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 5	Meddelande om partiledardebatt.....	2
§ 6	Meddelande om aktuell debatt om Sveriges säkerhetspolitiska situation.....	2
§ 7	Meddelande om åiterrapportering från Europeiska rådets möte den 20–21 oktober.....	3
§ 8	Meddelande om åiterrapportering från Europeiska rådets möte den 15–16 december.....	3
§ 9	Anmälan om subsidiaritetsprövning.....	3
§ 10	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	4
§ 11	Anmälan om faktrapmemorior.....	5
§ 12	Anmälan om granskningsrapporter.....	5
§ 13	Ärenden för hänvisning till utskott.....	5
§ 14	Ärenden för bordläggning.....	6
§ 15	Svar på interpellation 2016/17:9 om arbetsmarknadsåtgärder.....	6
	Anf. 1 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	6
	Anf. 2 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M).....	7
	Anf. 3 HILLEVI LARSSON (S).....	8
	Anf. 4 ERIK ANDERSSON (M).....	9
	Anf. 5 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	10
	Anf. 6 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M).....	11
	Anf. 7 HILLEVI LARSSON (S).....	12
	Anf. 8 ERIK ANDERSSON (M).....	12
	Anf. 9 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	13
	Anf. 10 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M).....	14
	Anf. 11 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	14
§ 16	Svar på interpellation 2016/17:11 om en tudelad arbetsmarknad.....	15
	Anf. 12 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	15
	Anf. 13 ERIK ANDERSSON (M).....	16
	Anf. 14 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	17
	Anf. 15 ERIK ANDERSSON (M).....	18
	Anf. 16 MAGNUS MANHAMMAR (S).....	19
	Anf. 17 Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	21
	Anf. 18 ERIK ANDERSSON (M).....	22

Anf. 19	MAGNUS MANHAMMAR (S).....	22
Anf. 20	Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	23
§ 17 Svar på interpellation 2016/17:23 om jobb för dem som saknar högre utbildning..... 24		
Anf. 21	Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	24
Anf. 22	CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M).....	25
Anf. 23	HILLEVI LARSSON (S).....	26
Anf. 24	KATARINA BRÄNNSTRÖM (M).....	27
Anf. 25	SERKAN KÖSE (S).....	28
Anf. 26	Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	29
Anf. 27	CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M).....	30
Anf. 28	HILLEVI LARSSON (S).....	31
Anf. 29	KATARINA BRÄNNSTRÖM (M).....	31
Anf. 30	SERKAN KÖSE (S).....	32
Anf. 31	Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	32
Anf. 32	CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M).....	33
Anf. 33	Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	34
§ 18 Svar på interpellation 2016/17:27 om effekten av arbetsmarknadspolitiska program..... 35		
Anf. 34	Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	35
Anf. 35	ELISABETH SVANTESSON (M).....	36
Anf. 36	Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	37
Anf. 37	ELISABETH SVANTESSON (M).....	38
Anf. 38	Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	39
Anf. 39	ELISABETH SVANTESSON (M).....	40
Anf. 40	Arbetsmarknads- och etableringsminister YLVA JOHANSSON (S).....	40
§ 19 Svar på interpellation 2016/17:7 om hot mot mindre kommuners energirådgivning..... 41		
Anf. 41	Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S).....	41
Anf. 42	RICKARD NORDIN (C).....	42
Anf. 43	Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S).....	42
Anf. 44	RICKARD NORDIN (C).....	43
Anf. 45	Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S).....	44
Anf. 46	RICKARD NORDIN (C).....	45
Anf. 47	Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S).....	46
§ 20 Svar på interpellation 2016/17:10 om regeringens satsning på enkla jobb..... 46		
Anf. 48	Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	46
Anf. 49	CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M).....	47

Anf. 50 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	48	Prot. 2016/17:12
Anf. 51 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	49	11 oktober
Anf. 52 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	50	-----
Anf. 53 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	51	
Anf. 54 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S)	52	
§ 21 Svar på interpellation 2016/17:14 om Kemikalieinspektionen, växtskyddsmedlen och generationsmålet	53	
Anf. 55 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	53	
Anf. 56 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	54	
Anf. 57 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	55	
Anf. 58 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	55	
Anf. 59 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	56	
Anf. 60 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	56	
Anf. 61 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	56	
§ 22 Bordläggning	57	
§ 23 Anmälan om interpellationer	58	
§ 24 Anmälan om frågor för skriftliga svar	59	
§ 25 Anmälan om skriftliga svar på frågor	62	
§ 26 Kammaren åtskildes kl. 16.05	64	